Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 25 июнь 1959 шу № 51 (2263) Мах 20 кап.

СССР-еи ГДР-еи цхьоагIо чIоагIа хилар къаьгга хьахьокхар

19 июне ССКП ЦК-а Хьалхарча секретара, СССР-а Министрий Совета Председателa Н. С. Хрущевс, СЕПГ ЦК-а Хьалхарча секретара В. Ульбрихта, хIаьта иштта ГДР-а Министрий Совета Председатело О. Гротевола куьлгаш яздир Германски Демократически Республика партийно-правительственни делегаци Советски Союзе хиларах йолча коммюнике тIа.

Коммюнике тIа яххача тайпара, 1959 шера 8-ча июне денз 20-ча июне кхаччалца ССКП ЦК-аи СССР-а Правительствоси хьийха доттагIал тIехь хьоашалгIа ена Советски Союзе хилар Германе Социалистически едини парте Центральни Комитетеи, ГДР-а Правительствони, демократически Германе Национальни фронтеи делегаци.

Коммюнике тIа белгалдоаккх, делегацеца вIашагIбеттабаларо даьча къамаьлаша а митингаша а хьахьекхар, ГДР-еи СССР-еи къахьегамхой уйлаши барти цаI болаш хилар, хIаьта иштта пролетарски интернационализма дикача ларда тIа хьалъяьча шинна а паччахьалкхен йохаргйоаца цхьоагIо хилар.

Дунен халкъашта юкъера хьал дувцаш Советски Союзеи Германски Демократически Республикеи хьалхле лелаю деятелаш вIаши шоайла дагабувлаш, кертера уйла тIаяхийтар Европерча гIулакхий кхоххам бокъонца мелбергболаш малагIа наькъаш лохаргда яхача деша.

Шинна а оагIоно белгалдоаккх, йоах коммюнике тIа, малхбузерча паччахьалкхений гIозараш, эггара хьалха Германе Федеративни Республика дараш а долаш, дунен халкъашта юкъера кхоххам мелбе а машар чIоагIбе а къоастаданза даргдоаца тIехьатетта йиш йоаца дешаш дувцара новкъарло е гIерташ хилар. Уж гIозараш, эггара хьалха цар хьашташ чакхдаха гIерташ вола Малхбузерча Германе канцлер Аденауэр керте а латташ, шоашта могар деш да «шийла тIом» дIахо боаржабе гIерташ.

Коммюнике тIа белгалдоах, ГДР-ас ший оагIорахьара ший машар безача политикаца дерригача дунен тIа машар чIоагIбеш доккха дакъа лоацача хана, Малхбузера Германи къаьнача милитаризма новкъа а яьнна, Европе тIема кхерама кертера кхуврч а хинна, дIаэтта хилар. Боннерча доал деча гIозараша Малхбузерча Германех дуккхача а даькъе гитлеровски Германе лерах йода агрессивни милитаристски паччахьалкхе еш латт.

«Шийла тIом» лоаттабеш дуккха шераш даьнначул тIехьагIа, цхьатарра бокъо йолаш ГДР-аси ФРГ-аси дакъа а лоацаш, дунен халкъашта юкъера эггара кертера дешаш дувцаргдолаш Женеве кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани е малхбузера паччахьалкхенаш барта яххара шоаш раьза хилар белгалдоаккх коммюнике тIа СССР-еи ГДР-еи правительстваша. Германски шиъ паччахьалкхе яц яхаш шоаш лоаттаьча позице тIера малхбузера паччахьалкхенаш ялара шаккхе а делегаци раьза я.

СССР-еи ГДР-еи правительстваша коммюнике тIа белгалдоаккх, Германецара дош машарца къоаста ца дичеи Малхбузерча Берлинера оккупационни режим дIа ца яьккхачеи Германера а ерригача Европера а хьал овлан тIара тоаде йиш ца хилар. ГДР-а правительствоца барта а йолаш, Советски правительствос кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане ювца оттаяьча проектах Германеца машара договор йича дунен шоллагIча тIема гIулакх йисте а доаккхаргдар, кердача тIема духьалара карт хинна, дIа а оттаргьяр из.

Нагахьа санна машара договоро яххача тайпара Германега атомнии ракетнии герз а ца хуле, цу гIулакхо Малхбузера милитаристаш атомни герзаца кийчбелга дIа а доаккхе, яхаш белгалдоаккх коммюнике тIа, тIаккха германски ши паччахьалкхе вIаши гарга яра а уж шоайла вIаши уйлаш кхетаеш хилара а новкъа латта кертера духьале дIаяргьяр. Германи машарца вIашагIкхетара цаI мара боаца никъ ба из.

СССР-еи ГДР-еи делегацешта новкъа да, йоах коммюнике тIа, Малхбузерча кхаь паччахьалкхено кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий Женевски совещане Германеца машара договора кийчо ярах а цунца из договор оттаярах а йола предложени тIа ца эцар. Цу предложенена меттел цар оттайир Одергара Нийссе кхачалца германски милитаристий доал дIадоаржадеш, атомни герзаца ФРГ кийчъелга законах лерхIаш, из цу герзаца кийчъеш, хIаьта ерригa Германи НАТО-на юкъеозаш йола дукхача доккхача гIулакхий кегабеннача гIуртах латтача предложеней пакет.

Советски Союзеи Германски Демократически Республикеи правительстваша дIаккхайкаду, тIехьа тIайоагIача хана а Германеца машара договор оттаяра тIехьа шоаш къовсам лоаттабергхилар.

ДIахо коммюнике тIа белгалдоаккх, машар беза демократически паччахьалкхе а йолаш, Германи юхавIашагIтоха, из юхаметтаоттаеча кертера гIулакх хиларах тарра германски шинна а паччахьалкхен конфедераци е аьнна Германски Демократически Республико оттаянь конструктивни план Советски Союзо чIоагIа могаяр.

СССР-еи ГДР-еи правительстваша дIаккхайкаду, йоах коммюнике тIа, Малхбузерча Берлине оккупационни режим латташ хиларах хьахинна цигара хьал ла йиш йоацаш хилар. Шинна а паччахьалкхен делегацеша эццане а тIаэцац дуккхача хана денз къоастаде дезаш латта из дош а ца къоастадеш, ерригача Берлине Малхбузера паччахьалкхенаш оккупационни режим оттае гIертилга. Цунца цхьана коммюнике тIа белгалдоаккх, Малхбузерча Берлинах дола дош из хьашт мел долча паччахьалкхенашца цхьана вIаши тIаэца йиш йолча тайпара къоастае СССР-еи ГДР-еи правительствош кийча хилар а из дош къоастадар дег чура шоашта дезилга а.

Советски Союзи Германски Демократически Республикеи, йоах коммюнике тIа, цIаккха а раьза хургьяц Малхбузерча Берлине оккупационни режим латтилга хьаьда ха йоацаш тIехьадаккха, Европе машара кхерам тIатесса дола Малхбузерча Берлине вIаштIехьа доацаш этта хьал чехкагIа тоадара мел эшар де йизза кийча а я уж.

Коммюнике тIа белгалдоаккх, дунен халкъашта юкъе чехкагIа къоастаде дезаш латта дешаш, царца Германеца машара договор оттаяра доши Малхбузерча Берлинах дола доши а долаш, къоастадара паччахьалкхений эггар керте латтарий совещане СССР-еи ГДР-еи правительстваша боккха лоархIам беш хилар. Шинна а мехка делегацеша харцахьа лерхI Италеи Грецеи чехкка американски ракетни а атомни а базаш яхка доладаь НАТО агрессивни блока юкъе дакъа лоацача паччахьалкхенаша леладу гIулакхаш. Шинна а оагIоно белгалдоаккх, эггара а тIехьатетта йиш йоацаш къоастаде дезача керттерча дешах цаI—атомнии водороднии герза тохкамаш делга дIададаккхара дош хилар.

НАТО командовани Балтийски фордах цу агрессивни блока фордацарча тIема низий плацдарм е гIерташ хиларца дувзаденна, СССР-еи ГДР-еи правительстваша тIахьех дерригача прибалтийски мехкий правительстваш, йоах коммюнике тIа, Балтийски фордах машара форд бе, цунах атомнии ракетнии герзах мукъайола, шийна чухь цхьанна а паччахьалкхен тIема база хургйоаца зона е.

Шинна а оагIоно дIаккхайкаду, йоах коммюнике тIа, тIехьа тIайоагIача хана а СССР-еи ГДР-еи юкъе латтача, дог цIенача вежарий доттагIален бувзамаш чIоагIдара а дегIадоаладара а шоай низ кхо берг ца хилар, из доттагIал Европе машар лорабараи чIоагIбараи доккха гIулакх а лоархIаш.

Германски Демократически Республика партийно-правительственни делегаци Советски Союзе ена хиларо хьахьекхар, йоах юххера а коммюнике тIа, йохаргйоаца цхьоагIо йолча, барт тайнача социалистически лагера паччахьалкхенийи халкъийи сийлахь-боккхача дезала юкъе цу шин мехка айхха цхьоагIо хилар.

(ТАСС).

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиуме

СССР-а Министрий Совето могадарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР-а Лакхехьарча образованен союзно-республикански Министерствох СССР-а лакхехьарчеи юкъерча специальнии образоване союзно-республикански Министерство яьй.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо СССР-а лакхехьарчеи юкъерча специальнии образоване Министралла хьожаваьв нов. **Елютин Вячеслав Петрович.**

Нохч-ГIалгIай АССР шоллагIа хержаьча Лакхехьарча Совета йиъьлагIа сесси гулъярах

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума оттадаьд Нохч-ГIалгIай АССР шоллагIа хержаьча Лакхехьарча Совета йиъьлагIа сесси 9-ча июле, 1959 шера городе Грозне гулъе аьнна.

МОСКВА ТАХАН. Саррахьа Вернадске проспектах. Хьалхашкахьара бIаргагуш яр метрополитена «Университет» яхача станце вестибюль я.
А. Сергеева—Васильева сурт. ТАСС фотохроника.

Планал совгIа 300 эзар сома продукци...

ССКП июньски Пленума ойна тIаийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, валовойи товарнии продукци арахецара ах шерара план ханал хьалха, 20-ча июне кхоачашъяьй «Кавэлектромонтажа» треста Грознерча электромеханически завода болхлойи инженерно - технически болхлойи коллективо.

ТIехь-тIехьагIа балха овсарал сов а йоаккхаш, хьайоагIача коллективо хьалхара ах шу йистедоалаш планал совгIа 300 эзар сома продукци лургья. Из йоккха къахьегама котало яьккхай барт тайнача коллективо хьинарийца къахьегарах.

В. САЛЬНИКОВ,
электромехзавода завкома заместитель.

Къонача буровикий толамаш

Сихбенна бурув деттара балхаш деш боахк Карабулакски бурув деттача конторера комсомольцаши кагирхойи. Цкъа комсомольски собране къоначa болхлоша предложени елар комсомольско-кагирхой бурув детта бригада вIашагIйолла аьнна. Из бригада вIашагIъеллар. Комсомольцаш бурув детташ ба № 59 йолча скважина. Бригада кулгалдеш ва говза бурув детта мастер К. И. Попов.

Оборудовани а, инструмент а кийч а яь, пусковой конференце вIашагIкхийтар къона болхлой. Къамаьл даьча бурув деттача мастера Поповс, бурильщикаша А. Гащенкос, Н. Голубовс, иштта кхыболчар предложенеш тийлар 2300 метр кIоаргал дола скважина оттаяьча ханал 5 ди хьалха бурув теха яккха.

Берригача болхлоша раьза хинна тIаийцар из боккхача лоархIамера предложени. Цул совгIа коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккха а лаьрхIар цар.

Дукха халахетараш дора кхоачам хиллал хий, утяжелитель, бурув детта инструменташ, иштта кхыйола технически материалаш ца хиларо.

Иштта халонаш нюашта хьалхашка лаьтта яле а ханал хьалха кхоачашйир дIабахача шин бетта план къоначa буровикаша. Дика къахьийгад цар укх июнь бетта а. Из ха кхоачам ба укх бетта хьалхарча кхаь кIиран задани цар шин кIира кхоачашъяь йоллаше а, хIаьта скважина кIоаргал 2000 метрал дуккха тIех а яьннай. Дика къахьегарца белгалбаьннаб Голубов Николайс кулгалдеча сменера бурильщикаш.

Денгара-денга тIехкхоачашъю цар балха нормаш, хIаьта даь балхаш дика а хул. Доаккхал де мегаргдолаш гIулакх да бурув тохара график массаза а тIехкхоачашъе уж Iамаьлга.

Дика къахьегарал совгIа деша а багIа къона бурильщикаш. Царех цаI ва Карабулакерча сайрийна дешача болхлой школе дешаш вола Голубов Николай.

Бурильщика гIонча вар Николай Редьков. Дукха ха йоацаш толаме чакхъяьккхар цо совнархоза учебни комбинате бурильщика курсаш. ХIанз бурильщикал болх беш ва Редьков.

Дикача хьокхамашца накъа баьхкаб комсомольско-кагирхой бригадера болхлой ССКП ЦК июньски Пленума.

А. БАКАЛЮК.

Барзкъаш тегарий совгIат

Республика ейгача промышленноста Министерства №№ 2, 3 йолча барзкъаш тегача фабрикай коллективаша ССКП ЦК Пленума сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь ах шера план кхоачашъяьй. Цу шин фабрико планал совгIа 2400 эзар сома продукци а еннай, цул совгIа керда барзкъаш арахеца а доладаьд.

Дика болх бу № 2 йолча фабрикерча нов. Ясинская кертте латтача 5-ча бригадо. Цу бригадера барзкъаш тегараш коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи тиллийта къовсам лоаттабеш ба. Къаьстта белгалбаьннаб денна балха нормаш 150—180 процент кхоачашъеш бола мотористаш Л. Щербакова, Е. Самородова, Панфилова.

Беттагара беттага план тIехкхоачашъеш къахьег № 3 йолча фабрикерча коммунистически къахьегама бригада хила къовсам лоаттабеча А. П. Бороненкос кулгалдеча бригадо. Къаьстта хьинар долаш къахьегаш ба мотористкаш бола Талгатова, Багатьян, Чербижева, Павлова. Цар массаза а 150 процентал тIех кхоачашъю балха нормаш.

Партен XXI съезда решенеша дегаш гIоз а даьха семилеткан хьалхарча шера план 5 декабре кхоачашъе шоай низ ца кхобеш къахьег цу шин фабрика коллективаша.

Ф. ТКАЧЕВ.

ШерагIа боаржабергба вай тиша металл гулдара къовсам

Советски Союза промышленностерча гIишлошкарча, транспортерча, юрта боахамерча берригача болхлошка Татарски АССР-ерча къахьегамхоша даь
КХАЙКАРАЛ

ССКП XXI-гIча съезда исторически решенеша дог гIоздаьккха долча советски халкъо доккхача хьинарца къовсам лоаттабу СССР халкъа боахам дегIабоалабара оттаьча ворхI шера плана хьалхарча шера заданеш кхоачашъяр духьа. Къахьегамеи политически хьинар чIоагIа айдаларца белгалдаьннад хьатIахулча Советски Союза Коммунистически парте ЦК Пленума накъа баха кийчлуш дола деноош. Укх шерарча пхе бетта йола план дикка сов а йоаккхаш кхоачашъяьй Татарски АССР-ерча промышленни предприятеша, дуккхача заводашкарча, фабрикашкарча, гIишлошкарча къахьегамхой коллективаша декхараш тIаийцад ах шера йола программа ССКП ЦК Пленум хьаеллача денга кхоачашъе аьнна.

Вай сийлахь-йоккха Даьхе дог тийша йода халкъа боахама дерригa доакъош дIахо а чIоагIа дегIадоаладергдолча новккъа. ВорхI шера план кхоачашъярца лоархIамегIа бола гIа боаккхаргба хIара сага сих лаьрхIа продукци хьаяра дукхагIа дегIадаьхкача капиталистически мехкашта исторически лоаццача ханашка тIехьакхе а хьалхадовла а аьнна тIаийца СССР-а керттера экономически декхар кхоачашдаргахьа.

Из Iалаьмате доккха декхар кхоачашдара дукха материальни кхоачамаш эш. Царна юкъе лоархIамегIа дола дакъа дIалоацаш да Iаьржа металл. Халкъа боахама тIа-тIа дукхагIа эш болат, чон, прокат, турбаш, кхыйола металлургически промышленноста продукци.

Металл дукхагIа арахецара Iалаьмате боккха лоархIам болаш да мехкарча дуккхача тишача металлах металлургически производстве дукхагIа пайда эцар. Вайна хов, хьадеш долча дерригача болатах ах гаргга дар тиша металл юха лоала а деш хьаделга, цудухьа, совнагIа Iаьржа металлаш арахеца аьнна металлургически предприятешкарча къахьегамхоша тIаийца социалистически декхараш кхоачашделга дуккхача хьале уж предприятеш дукхагIа а хан-ханнахьа а тишача Iаьржача металлаца Iалашъярах тийша хургда. СовнагIа лоаладаь металл дIаухийтаргда йоккха овсарле йолаш болх бу керда станокаш, юртбоахама машинаш, мехкдаьттан газеи промышленноста эша турбаш хьаярга, керда предприятеш хьалъярга а болх беш яраш шеръярта а, хIаьта иштта вай мехка шерра хьалде доладаьча чуIеча цIеной планаш кхоачашъярга а.

Металл дукхагIа хьадара гIулакха тиша металл Iалаьмате боккха лоархIам болаш хилар чIоагIа кхета а деш, тха республикерча къахьегамхоша, шоай тороний чот а яь, планах гулде оттадаьча 200 эзар тонн тишача металла когаметта 400 эзар тонн тиша металл гулде а тIа а детта заводашка дIадахьийта а аьнна декхар тIаийцад 1959 шера. Татарски экономически административни районерча совнархоза промышленни предприятешеи гIишлош хьалъеча организацешеи планах 109 эзар тонн мара дала ца дезача укх шера лургда 210 эзар тонн тиша металл; колхозашеи совхозашеи, РТС-ашеи, юрта боахамерча кхыча предприятешеи — 60 эзар тонн лургда, планах 22,6 тонн мара дала ца дезача; потребительски кооперацe организацеша кийчдергда 8 эзар тонн, планах 3,5 эзар тонн мара кийчде ца дезача. Тиша металл дукха а дукхагIа дIалургда машиннаькъеи хини транспорта, РСФСР гIишлош хьалъяра Министерствои, кхыча министерствайи ведомствайи предприятеша.

Тиша Iаьржа металл дий хьожаш партийнии, советскии, боахамеи, общественнии организацеша баьча балхо хьахьекхар тиша металл дуккха а дукхагIа гулде а промышленноста дIадала а республике торонаш хилар. Пайда ца эцаш дукха тиша металл улл заводий, совхозий, РТС-ий, колхозий коашка, гIишлош еча моттигашка, машин-наькъий станцешкеи перегонашкеи, кемаш сецача пристанашка, нах бахача кварталашка. ТIера дIаяьха, къаенна, балха пайдана йоацача яьнна оборудованнии машинаши дукха хана денз вIашагIа ца йоахаш а металлургически заводашта дIа ца йохьийташ а латт. Кхы юха хургдоацаш дукха тиша металл доаду кхалажаш тIа дIаккхувсаш. Металлах хIамаш еча хана хьакъаьста металл, хьурмат ца деш, доал доацаш тайп-тайпара гонахьа карташ еча, улицашка фанараш оххара бIоагIий догIача, гаражашка, кхыча моттигашка, металл йоацача кхыча хIамаех уж хьае мегаргйоллашехьа а дIа а ухийташ, доаду.

Тхо дог тийша да, тиша Iаьржа металл дукхагIа гулдара кхы кIезигагIа йоацаш, цу тайппара торонаш вокх республикашкеи, областашкеи, краяшкеи а хургхиларах. Цудухьа оаха тIахьехам а беш, кхайкарал ду промышленностерча, гIишлошкарча, транспортерча, юрта боахамерча берригача болхлошка, металлургически промышленноста эшаш дола тиша металл гулдара а дIадахьийтара а йола планови заданеш дуккха тIех кхоачашъяр духьа лаьцача социалистически яхьа юкъе дувла, аьнна.

Тхо дог тийша да, вай мехкарча дуккхача къахьегамхоша тхоай тIахьехам хьаллоацаргхиларах.

ДЕКХАРАШ ДИЙЦА А ДИЙЦА, ТIАИЙЦАД ТАТАРСКИ АССР-а ПРЕДПРИЯТЕШКАРЧЕИ ОРГАНИЗАЦЕШКАРЧЕИ КЪАХЬЕГАМХОЙ КОЛЛЕКТИВАЙ СОБРАНЕШКА.

1959 шера тиша Iаьржа металл гулдара план дикка тIехкхоачашъе декхараш тIаийцача Татарски АССР-ерча къахьегамхой инициатива хьакъехьа

1959 шера 13 июне баь

ССКП ЦК соцам

ДIахо йодача хана вай мехка экономика дегIайоалаяра ССКП XXI-гIча съездо оттадаь декхараш толамца кхоачашдара шоай низ макхоачча дикаца новкъостал де гIертача Татарски Автономни Советски Социалистически Республикерча предприятей къахьегамхоша Iалаьмате доккха гIулакх карайийцад — тиша Iаьржа металл гулдара укх шера йола задани тIехкхоачашъе а планах 200 тонн мара дала ца дезача 400 тонн тиша Iаьржа меттал паччахьалкхенна дIадала а аьнна декхараш тIаийцад.

Ховш да, мехкара хIамаш хьаеш дола низаш дегIадоаладара металл дукхагIа хьадар мелла боккха лоархIам болаш да. Металл вайга дукхагIа ме хул, сихагIа кхоачашъюлургья вайга керда предприятеш хьалъяра а, болх беш яраш шеръяра а, кердача машинашцеи оборудованецеи уж кийчъяра а оттаянь семилетка заданеш, дукхагIа арахецаргья промышленни продукции наха эша товараши.

ВорхI шера планах дикка дукхагIа хьаде лаьрхIад чон, болат, прокат. Семилетка хьалхара шу дика дIадоладир металлургаша, планал совгIа пхе бетта цар делар 170 эзар тонн чон, 460 эзар тонн болат, 320 эзар тонн прокат.

ХIара планал совгIа яьккхача металла тонно семилетка заданеш сихагIа кхоачашъяйтаргйолга а вай мохк бIаьхегIеи чIоагIагIеи хулийтаргболга а ховш, ССКП Центральни Комитето гетара раьза а хинна могаю Татарски АССР-ерча къахьегамхой инициатива, хIаьта мамогга дукхагIа из дIайоаржае езаш хилар а лоархI цо, из инициатива хьаллацараи вай мехкарча металлически заводашта эшаш дола тиша металл дукхагIа гулдар духьа шерра социалистически яхь йоаржаяраи промышленни предприятей, гIишлой, РТС-ий, совхозий, колхозий коллективаш партийнии советскии, боахамеи, профсоюзнии, комсомольскии организацеш тIа а хьех.

ССКП ЦК Секретарь Н. С. ХРУЩЕВ

Шоай дош кхоачашду

Химически завода шоллагIа очередь хьалъеча ханал хьалха а тIехдика а монтажни балхаш чакхдахар да «КИП» яхача управлене монтажникашта хьалхашка латтарех лоархIамегIа дола декхар. Къаьстта дика кхетаду из декхар нов. Бехер керте латтача № 7 йолча участкерча болхлоша. Цу участке а дикагIа къахьегарца белгалбаьннаб нов. Тюрина керте латтача бригадера монтажникаш.

Грозненски химически заводе хьалъеш мел латтача цехашка чIоагIа къахьег монтажникаша. Кастта прибораш увттае болалургба уж крекинг-заводе хьалъеш латтача Г-18 яхача установка тIа.

Къаьстта дика къахьег комсомольцашеи кагирхошеи. Царех лархIа безаш ба П. Фалей, П. Лыгов, Н. Махунин, иштта кхыбараш а.

Г. ЗАСОРИН.

Хьалхара ялат—паччахьалкхенна

* * * *

Шалинцаш ялаташ чуэцаш боахк

Сихбенна ялаташ чуэцаш боахк Шалински районера болхлой. ХIара дийнахьа 300 гектар ялат хьакха лаьрхIад «Шалинский» совхозерча механизатораша. Цар дIадоладаь гIулакх хьаллаьцад «Джалка» яхача совхозерча болхлоша а.

Кхашкарча станашкеи хьаттарашкеи хьалдийттача плакаташа, лозунгаша тIахьех беррига механизатораш ханнахьа а, ца дойташ а ялаташ чуэцара Наурски районерча къахьегамхоша даь кхайкарал хьаллаца яхаш.

Ялаташ чуэца доладалалехьа парте райкомо районерча укх лоархIамерча хана царна хьалхашка латта декхараш дувцаш агитаторий собрани яьй. ХIанз массайолча бригадашка, станашка агитационно-массови болх лелабу агитатораша.

«Шалинский» совхоза 2-ча отделене дика къахьегарца белгалбаьннаб тракторист А. Музыкаеви лафетни жатка машинист С. Дакаеви. 21-ча июне 25 гектар мукх хьекхар цар, планах 12 гектар мара хьакха ца безача.

— ХIара дийнахьа шишша норма йоаккхаргьеце-м балха хьа а сенна ух, — йоах тракториста Музыкаевс. Тха декхар да ханнахьа а, ца дойташ а ялаташ чуэцар.

Музыкаева агрегата юххе керда араяьннача жаткаца болх беш ва тракторист Х. Магомадов. Дика лелаю цо трактори жаткеи. Цудухьа дукхагIа йолча хана шозза дукхагIа ялат хьокх Магомадовс.

Цар доахача толамех лаьца да агитатора Межидовс арадоаха «Молния».

Сайрийна, болх йистебаьнначул тIехьагIа отделенерча парторганизаце секретара нов. Оганесянеи управляюще нов. Мохмадходжиевси агитатораш гул а баь дийнахьа даьча балхий итогаш вIашка а техар, гаргарча 3 дийнахьа де дезачун терко а йир.

«Шалинский» совхоза 1-ча отделене мукх хьекха баьннаб. Из хьалъэцеи ардеи араяьннай керда СК-3 яха комбайнаш.

Дукха да совхозашка кхоачамбоацараш а. Масса гектар ялат ший хьакха деза хац тракториста С. Бабулатовна.

Кхоачам хиллал яц ялат цIаувзаш йола автомашинаш а.

Н. ШИПУЛИН.

ЗАРМАЕВ ХЬАЛХА ВА

Массехк ди да Гудермесски района кхашка ялаташ чуэцаш латта. Эзар гектарал тIех мукх хьекхаб районе.

«Гудермесский» совхозе мукх хьакхарал совгIа касараш хьалъийде а болабеннаб. Из болх бе йолаеннай массехк агрегат. Къаьстта дика къахьег комбайнера нов. Зармаевс. Ший самоходни комбайнаца планах 13 гектара тIара арда дезача цо оард 20 гектара тIара ялат. Зармаевс дош деннад укх шера 200 гектарал кIезигагIа доацаш ялаташ чуэца.

Яндре моша горошек чуэца йолаяьй

Iалаьмате чIоагIа бехктокхаме ха эттай «Назрановски» совхоза Яндрерча отделене баьца дaараш леладерашта хьалхашка. Укх деношка моша горошек чуэца йолаяьй цар. Хьалхарча дийнахь Ассиновски консервни заводе мошача горошках етта массехк машин дIаяхийтар отделене болхлоша.

Еррига 23 гектар горошек дIайийнай отделене.

Горошек чуэцача дика къахьегаш ба отделенера баьца дaараш леладеш бола болхлой Ганижева Фатима, Гандалоева Маддан, Гайсанова Довхан, иштта кхыбараш.

Моша горошек чуэца Яндрерча къахьегамхошта новкъосталде баьхкабар СурхотIара болхлой отделене управляющий Аушев Хьасани, юртсовета председатель Богатырев Асхьаби керте а болаш.

Доккха баркал аьлар Яндрерча къахьегамхоша шоашта новкъостала баьхкараштa.

Х. ГАЛАЕВ.

ЯЛАТАШ ОАСАРА КIАЛХАРА ДАХА!

Городо юрта новкъостал ду

Семилетка хьалхарча шера декхараш ханал хьалха кхоачашде хьинаре къахьегаш ба МагIалбика промышленноста а юрта боахама а къахьегамхой.

Пленума сийна тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачаш а деш, хьалхарча ах шера мехкдаьтта даккхара план ханал 15 ди хьалха кхоачашъяьй нефтяникаша. ШоллагIча ах шера планах эзараш тоннаш «Iаьржа дошув» дIалуш ба уж хIанз вай хьамсарча Даьхенна.

Ах шера план эггара хьалха кхоачашъяьй Ленина орден лелаеча 1-ча промысла. Дика балха хьоькхамаш даьхад 2-чеи 3-чеи промыслай, газовай цеха, электроцеха къахьегамхоша а, иштта кхыча коллективаша а.

Дикача хьоькхамашца дIахьу оасар делга, доакъар Iалашделга, ялат чуэцара кийчо елга № 4 йолча совхозо (директор нов. Глебов). Дика къахьег «Ингушски» совхозерча Балоева Iайшата звенос, «Кавказ» яхача колхоза цхьайолча полеводчески а механизированни а звеноша. Укх деношка мукх хьакха болабеннаб колхоза къахьегамхой.

Укх шера дукха догIаш делхарах кхашкара балхаш (оасар делга, доакъар кийчделга, ялат чуэца кийчо елга) цхьатарра дIадахьа дезаш хилар а, совхозий а, колхоза а кулгалхошеи партийни организацешеи беррига къахьегамхой ший ханнахьа оарцагIа ца бахар а бахьан долаш пропашной культураш оасаро йоаяр кхерам болаш сурт эттадар МагIалбика района кхашка цхьа кIира хьалха. Къаьстта воча хьал тIа яр хьажкIаши цхьайола гидуаргаши «Ингушски» совхоза 1-чеи, 2-чеи, 4-чеи отделенешка, цхьайолча колхоза бригадашка.

СихагIа оасар йистедаккхар дукха балхаш вогIа лелача отделенешка, бригадашка беррига а бахархой юрта боахама балхашта оарцагIа боахаш собранеш яьй ССКП МагIалбика горкомои горисполкомои. Масала, «Ингушски» совхоза 1-ча отделене цхьа кIира хьалхагIа 180 гектар гидуаргех оасар даь 48 гектар мара яцар, хIаьта 780 гектар хьажкIаш вIалла оасар де доладанза йовш латтар. Оасара аравоалаш 10—15 саг мара вацар. Беррига юртара нах вIашагIтеха собрани а яь, массанена отделене хьалхашка латта декхараш дIа а довзийташ июньски Пленума сийна социалистически яхье хьехаш болх бир оаха цига дукха ха йоаццаш. Цу собране тулбеннача наха дош делар арахьара новкъостал ца дехаш, шоай низаца гарггарча деношка оасар а, кхыдола юрта боахама балхаш а йистедаха. Шоай дош сийленца кхоачаш а ду цар. Укх тIеххьарча 3—4 дийнахьа ерригача гидуаргашта а, 100 совгIа гектар хьажкIашта а оасар даь баьннаб уж. ХIанз хIара дийнахьа оасар деш 150—200 саг хул 1-ча отделене. Цо хьахьокх нахаца кхетама болх беш хилча мара балхаш дика леларгдоацилга.

Цул совгIа горкомои горисполкомои оасар сихагIа йистедаккхара оарцатIа баьхаб МагIалбика промышленни предприятешкара, учрежденешкара, организацешкара къахьегамхой. Цар дош деннад 410 гектар «Ингушски» совхозеи, 110 гектар «Кавказ» яхача колхозеи хьажкIашта оасар де. Укх тIеххьарча 2—3 дийнахьа оасар даь яьхай 280 гектар хьажкIий, 1—2 дийнахьа оасар даь йоахаргйолаш я юхейисараш а.

Къаьстта дика новкъостал дир «Ингушски» совхоза 4-ча отделенена горпромкомбинато (директор нов. Гетагазов), «Терек» яхача артело (председатель нов. Герасимов), ЖКК (начальник нов. Ступник, парторг нов. Кучерявенко), иштта кхыйолча предприятей а коллективаша. Дикача балхаца белгалбаьлар промкомбината болхлой Захарова Люба, Харсиева Лида, иштта кхыбараш а. 1, 5 норма йоаккхаш оасар дир цар. Цхьан дийнахьа 60 саг ваха «Ингушски» совхоза 3-ча отделене 46 гектар хьажкIашта оасар дир НПУ транспортни контора болхлоша. Дика оасар дир шофераша Котиков Хьасана, Понамаренко Николайс, слесара Дугиновс, иштта кхыбараша а. Цу отделене 50 гектар хьажкIашта оасар даьд 1-чеи 2-чеи промыслай коллективаша а.

«Кавказ» яхача колхоза хьажкIех 30 гектара тIа оасар деш 2 дийнахьа дика къахьийгар строительно-монтажни цеха болхлоша.

Оасар сихагIа йистедаккха новкъостал деш я ремонтно-механически цеха, газовой цеха, АТК-а, модай ателье, горисполкома, парте горкома, иштта кхыча предприятей а организацей а коллективаш.

Укх деношка сихбенна кхашкара балхаш деш хьинаре къахьег МагIалбика района юрта боахама а, промышленноста а къахьегамхоша.

М. БУЗУРКИЕВ,
ССКП МагIалбика горкома секретарь.

Цун балха ди

IуйриЙна ялхлагIа сахьат дола мара деннадацар массаза санна «Назрановски» совхоза 5-ча отделене управляющи конторе вагIача хана. Селхан саррахьа ше де аьннар даьдий хьежаш вагIар из.

Дукха хул управляюще къестаде деза гIулакхаш. Укх сахьате оасар де балха болхлой хьабоагIаргба, цхьабакъда, царна лаьрхIа селхан пхьараша даь хинна целаш ир данза-м да. Тракторни бригадера учетчик балхара дIавалар бахьан долаш учет ца еш бисаб селханара болх а.

Юрта совета новкъосталца дукхача наха къахьег ялаташта оасар деш а, кхыдола балхаш деш а. Тахан а хургва 100-нел тIех саг. Царна а дIабала беза болх.

Совхоза конторера а телефон етт хьалхарча дийнахьа даьча балхий сводка хьая яхаш.

Тайп-тайпара указанеш тел управляюще нов. Газдиевс звеньевойшта, шофераште, кхыбарашта.

Хьалхарча дийнахьа ше даьккхар хIара болхлочоа ховргдолаш счетоводаца цхьана нормаш увттаю цо.

Беррига болхлой дIа-юха къаст шо-шоай моттигашка. Управляющи сихагIа кхашка ваха гIерт. Тахан из кхача везаш ва тракторни бригаде, шурий-товарни ферме, сомаш лелабеча бригаде, иштта кхыча моттигашка.

ХIанз кхашка ара ца воалаш конторе дукха ма гайрий хьо, хIара денна иштта дукха гIулакхаш хул хьа конторе, аьнна оаха шийга хьаьттача, шоашта бIарга ма дайрий шоана мел дукха гIулакхаш са къестаде дийзар, ишта хургда кхоана а, ломма а, кхы дIахо йодача хана а, аьлар Газдиевс.

Балха гIулакхаш къестадарал совгIа, тайп-тайпара болча уполномоченнеша а дукха ха йоаю.

— Шоай балха тIера а боахаш уж хьаахийтара бахьан долаш шоай а тха а болх боабу цар, йоах Газдиевс, цхьабакъда, цхьаболча уполномоченнеша-м дика новкъостал ду. Царех лархIа везаш ва ССКП райкомо вайта уполномоченный нов. Иванов. Цо дукха хабар а дувцац, гIулакхашца новкъостал а ду. Управляющи дIаца кхоачаш йисача моттиге ваха гIерт нов. Иванов.

Iурра денз сарралца конторе, кхашка, фермашка, кхычахьа хул отделене управляющи нов. Газдиев. Хьаькъалца, говза дIахьу цо ший болх.

М. ХАТАГОВ.

Долакха-Юртарча кхашка

Сихденнад Наьсарен районерча «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделене кхашкара балхаш. Механизатораша коартолашта гувнаш ду, гидуаргаштеи хьажкIаштеи культиваци ю. Къаьстта чIоагIа хьинаре балхаш ду хьажкIий кхашка. Бакъда, беррига болхлой звеношка бекъа а бенна шошоай кхашка хьажкIашта гIулакх деш ба.

Отделене агроном Далгиев Ахьмад сарралца болхлоштеи механизаторащтеи юкъе хул.

Агрономашца чIоагIа барт тайна бу шоай болх бригадираша Цечоев Яхьяси Кулбужев Къашбулатеи. Уж хадданза къонача трактористий балхага хьожаш а царна новкъостал деш а хул.

Тракторни бригадашка кийчдеш даа хIама да, бакъда, иштта дац полеводчески бригадашкара гIулакхаш. Укхаза болхлоша шоаш цIагIара бенача бекъача кхачах банза ца болаш кхоачам бу. Дукха дикагIа хила дезар механизаторашта луш дола даа хIама а. Совхозага долаш дола дулх, шура фуаш бригаде доацаш да.

Совхоза кулгалхоша кхашка балха боахкача механизатораштеи болхлоштеи ший лерттIа кхача а, болхлой гаьнарча кхашка дIа а, юрташка юха а кхувла транспорт а хилийтача балха чIоагIа пайдана хургда.

Х. МАХИТАРОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета юртбоахама группа начальник.

Хьинаре къахьег кхашка

«Октябра 40 шу» яхача совхоза Наьсар-Кертерча отделене кхашка чуийнна оасарах боахк юртара кагий а боккхий а нах.

Сецца арабаьле боад боллалца хIара звенос шо-шоай хьажкIий кхаш тIа шерра оасара мулаш доах. 64 гектар коартолашта оасар а гувнаш а даь йистебаьннаб отделене болхлой. 8 трактор Iурра денз сарралца кхашка урагI а пхорагI а культиваци еш я.

Къаьстта хьинаре къахьег механизированни звеной звеньевойш болча Бембулатеи Iалауддинеи МуцольговгIар. Шоай «Беларусь» яхача тракторашта хIаранена дийнахь йола норма 20 гектар йолча 30—35 гектара тIа культиваци ю цар.

Оасархошта юкъе дика къахьегарца белгалбаьннаб звеньевойш Вышегуров Iаддал-Мажит, Шанахоев Махьмад, Колоев Юсап, Газгиреев Шарпуддин. Нормах 0,15 гектар хьажкIашта оасар де дезача метте 0,30 гектарага кхоач уж хIара денна.

У. АБАДИЕВ.

ХьажкIаш дика хьувкъийтара

Тракторист Хусейнов Ахьмад Грозненски района шурий совхоза кхоалагIча отделене болх беш вола шоллагIа шу да. Дика хьатIаьннай Хусейнов керте латтача звенос квадратно-гнездовой хьисапе дIайийна 132 гектар хьажкIаш. Цхьаккха ди а сахьат а зехьа ца доадеш къахьег звено членаша укх шера ялаташ дикагIа хьувкъийтара.

У. ТЕРЛОЕВ.

1959 шера 20-ча июне кхаччалца процентащца лоархIаш Нохч-ГIалгIай АССР-а районаша паччахьалкхенна дулхи, шуреи, фуаши, тхаи дIададалара 1959 шера ах шерара социалистически декхараш кхоачашдара хьакъехьара

СВОДКА

Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха	Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Ножай-Юртовски	137	664	262	58	Грозненски	65	81	91	100
Саясановски	134	47	150	30	Наурски	62	96	74	92
Ачхой-Мартанов.	120	79	54	96	Надтеречни	59	78	111	124
Шелковской	106	86	88	84	Каргалински	57	93	81	97
Курчалоевски	98	141	135	87	Шалински	55	74	56	125
Первомайски	91	81	95	46	Советски	48	46	35	11
Гудермесски	90	87	86	68	Веденски	47	82	85	25
г. Грозный	82	75	—	—	Наьсарен	46	79	77	44
Сунженски	78	97	86	118	Урус-Мартановски	42	77	63	70
МагIалбике	67	82	67	21					

* * *

ТIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдар духьа социалистически яхь а йоаржаяь, Ножай-Юртовскии, Саясановскии, Ачхой-Мартановскии, Шелковскойи районашкарча юрта боахама къахьегамхоша ханал хьалхагIа тIеххоачашдаьд паччахьалкхенна дулх дIадалара дола социалистически декхараш.

Паччахьалкхенна шуреи фуаши дIадаларна дола шоай декхараш тIеххоачашдаьд Ножай-Юртовскии Курчалоевскии районашкарча колхозаша. Паччахьалкхенна тха дIадаларна дола декхараш тIеххоачашдаьд Шалинскии, Надтеречнии, Сунженскии, Грозненскии районаша. Социалистически декхараш кхоачашдаь яла йоахк Первомайскии, Гудермесскии, Сунженскии, кхы дукхеи районаш.

Цхьабакъда, геттара во латт дулх дIадалара дола шоай декхараш кхыметтел 50 процент а кхоачаш ца даьча Советскии, Веденскии, Наьсарени, къаьстта Урус-Мартановскии районашка социалистически декхараш кхоачашделга.

ТIеххьарча итт дийнахьа паччахьалкхенна шуреи фуъаши дIателилга кIезигдаьд Урус-Мартановскии, Шелковскойи, Сунженскии районаша.

Районашкарча партийнии, советскии, юртбоахамеи органий декхар латт ССКП ЦК июньски Пленум хьаелларгхиларца юрташкарча къахьегамхой творчески хьинар кхы а дикагIа айдарах а хIаьта иштта дерригача долаш долча кхоачамехи торонехи тIаийца социалистически декхараш кхоачашдарна пайда эцарах а.

Агитаце болх дика лел

1957 шера «Малгобекнефта» управлене № 2 йолча мехкдаьтта промысле вIашагIтехар политическии Iилмани хьехамаш доаржадеча Общества члений 9 сагах латта группа.

Цу группана юкъе ба инженераши техникаши Н. А. Орехов, М. А. Дзугаев, Н. М. Шмелев, кхыбараш. Дукха ха йоаццаш Грозненски мехкдаьтта институт е техникум яьккха къона специалисташ ба уж.

Политически, экономически, технически хьехамаш луш, дикагIа йола опыт дIайовзийташ боккха болх бу группан членаша нефтяникашта юкъе. Цар чIоагIа лоархIаш а ба уж членаш.

Хьехам баларцеи опыт йовзийтарцеи промысла коллективана цар новкъостал ду керда торонаши средстваши лаха, мехкдаьтта дукхагIа даккха, из доаккхаш цунга дIабода мах лохбе.

«Скважинашта ремонт яьчул тIехьагIа юха ремонт ялцца йоаккха ха йIаьхъяра наькъаш» яха лекци № 2 бригаде ше ешаш, мехкдаьтта доаккхача мастера техника А. М. Изаксона аьлар, турбаш гIомаро бIехъярца лоаттабу къовсам лоаттабе беза шин оагIорахьа: е гIум лакхе хьал тIа йоаккхаш, е скважина чу гIоргйоацаш тIоана чухь из соцаеш. Из гIулакх де эш кердагIа йолча кIоаргга чуухийтача насосашца болх бе, готтача турбашца болх бара чотах коача доагам дукхагIа даккха, скважинашта цементаж нийса е, ремонт ю ха къоастае ремонт дика е, тайп-тайпара фильтраш балха юкъейоалае.

ЧIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар наха цу лекцега, лекторга дукха хаттараш дир цар. Лектора дика жопаш делар шийга даьча хаттарашта.

Промысла кертерча геолога И. М. Матвеевс дахача шера а укх шера а дукха лекцеш йийшай промысла болхлошта, царца «Малгобекнефта» управлене промысле мехкдаьтта даккхара дукхагIа шоллагIа методаш юкъейоалаяра йолча перспективех», «Мехкдаьтта доаккхача шоллагIа методаш юкъейоалаяра итогех», «1959 шерара план кхоачашъе де дезарех» яхараш а йолаш.

№ 3 йолча бригаде ше лекци ешаш цо аьлар, МагIалбикерча мехкдаьтта промыслаша болх бу дукха ха я, цудухьа доаккхаш дола мехкдаьтта лаьгIденнад. Цхьабакъда, тIоанашка чухь 70 процент дисад из. ШоллагIча методий новкъосталца мара хьалдаккха йиш хургьяц из.

Промысла керттерча инженера Н. А. Ореховс, хица мехкдаьтта тIоа бохабеш йола ший кхыбарийи опыт а яйза, ше кийчъяь «Хица тIоа бохабари цун лоархIами» яха лекци йийшар «Малгобекнефта» мехкдаьтта доаккхача управлене промыслови Iилматехнически конференце.

Ореховс шийга ладийгIараштa дийцар, укх тIеххьарча хана мехкдаьтта доаккхилга лакхде лерхIаш, мехкдаьтта тIоана говзалца низ тIабахийтаб, яхаш. Скважине гIолла «АН-500» яхача ше къаьстта йолча насосаца йоккха давлени а яь, тIоана юкъе хий чудохийт. Иштта хий чудахийтача, цо мехкдаьтта тIоа боха а бий, мехкдаьтта дикагIа долалу. Цу тайпара лакхду мехкдаьтта доаккхилга.

Мехкдаьтта доаккхача мастера Н. М. Шмелевс нефтяникашта йийшай «Промыслови оборудованено ремонт», «Промысле парафинизацеца лоаттабу къовсам» яха а кхыйола а лекцеш.

Халкъа дешара гIулакх эргадаккхарах, школа вахара, производствона гарга озарах ССКП XXI-ча съездо яьча решенеца дувзаденна общества члений группо промысле деша дагIача берий даьшта лаьрхIа лектори йиллай. Цу лекторе йийшай «Кхувш йоагIача тIехьенна коммунистически хьехам баларах», «СССР-а халкъий доттагIленах» яха а кхыйола а лекцеш. Лекцеш йийшар горОНО болхлоша И. Г. Сотниковс, Г. В. Жаворонковс, кхыбараша а.

Лекцеш йийшачул тIехьагIа кинофильмаш хьувкх. Деша дагIача берий даьшта - ноаношта йиллача цу университета хIанзехьа а дика хIамаш де кхийнад.

Промысле юкъекхувл мехкдаьтта даккхара керда, прогрессивни методаш, вставнии готтеи насосаш, жидкопускателаш, углеродни кIийлен тIара насосаш, шоллагIа йола методаш, хица мехкдаьтта тIоа бохабар, и. кх. я. а.

Организаторско - боахама балхаца цхьана лекционни пропагандо кхетам балара, техника йовзара, къахьегама культура лакхъяра новкъостал а ду, производственни планаш кхоачаши тIеххоачаши яра коллектив оарцагIа а йоаккх.

«Малгобекнефта» мехкдаьтта управлене шоллагIча промыслерча Общества членаша беча балхо хьахьокх лекционни пропаганда вахарца мишта ювза еза, производства декхарашта мишта тIаерзае еза.

А. ШТЕФАН.

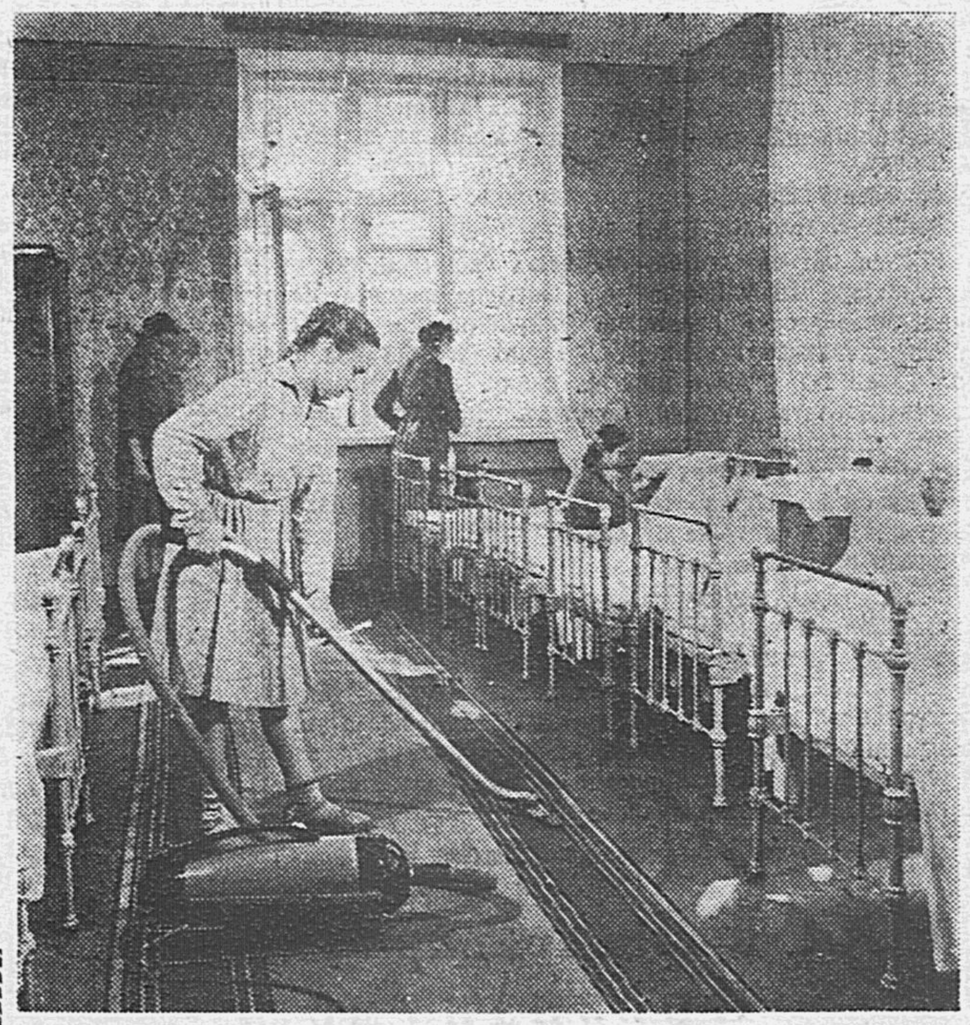
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР. Республика колхозаши совхозаши ка бола ялаташ чуэца йолаеннай. Уж ялаташ раздельни хьисапе хьекх.

Нохч-ГIалгIай мехка эггара хьалха мукх хьакха йолаеннар Гудермесски совхоз я.

Сурта тIа: «Гудермесски» яхача совхозе мукх чуэцаш боахк.

В. Байдалова сурт. ТАСС фотохроника.

ДЕШАРХОША ШОАШТА ГIУЛАКХ ДУ

№ 2 йолча киевски школе-интернате деш дола гIулакх дешархоша шоаш делга дIадоладеннад. Укхаза дешархоша шоаш ду школа цIенош цIенделга а, цхьалха доахилга а. Школе-интернате вIашагIъеххай когий гIирсашта, барзкъашта, школа мебела ремонт ергйола, зизашта а баьцовгIашта а гIулакх дергдола бригадаш.

Сурта тIа: дешархой бийша бада цIа цхьалхадаккхар. Хьалхашкахьа бIаргагушъяр — 7-ча классера дешархо Таня Пушкарева.

Н. Цидильковсе сурт. ТАСС фотохроника.

Къилбаседа Кавказа халкъа дешара совещани

МАССАЗА САННА ДОАЦА ДЕШАРА ШУ ДОЛАЛУШ

*** Ялат дукхагIа хьан хьийкъад? Дешархоша болх баьр хьийкъад. * Дагестанцаш занятеш цхьан сменага яха гIерт. Царна новкъостал ду къахьегамхоша. * Къилбаседа-ХIирий мехка юртарча школашка шоай колхозий перспективни планаш я * Эши-теш республике, крае заочни юкъерча дешара школа? Ставропольцаша йоах: езац, хьаштдац. ХIара районе заочни классаш вIашагIйохка еза. * Къамий школе цхьоалагIча классе малагIча меттела хьеха деза? Из дош берий даьша-ноаноша шоаш къоастаде деза.**

ДУКХА КЕРДА хIама долаш а уйла тIаозаш а хилар Грозне шин дийнахьа хинна Къилбаседа Кавказа халкъа дешара болхлой совещани. Из совещани хилар, къамаьлаш даьрех цхьанне аьннача тайпара, массаза санна доаца дешара шу долалуш: халкъа дешар эргадаккхарах дола закон кхоачашде доладеча хана.

Эггара хьалха къамаьл де дош ийцар Нохч-ГIалгIай АССР-а просвещене министра нов. Цыганковс. Экспериментальни планаца болх бе яьха школаш ювцаш дIадоладир цо ший къамаьл. Иштта йола школаш районе шиъ яр: Шалински районера Колхозненскии № 31 йола Грозненскии. Колхозненски школе дешархоша Iомаду юкъара дешари механизаторий, агротехникий - садоводий, овощеводий, растениеводий говзалаши. Цига дешар хьех йоккхагIа йолча классашка деша багIараша дешаш йоаккхача ханах кхоалагIа дакъа ха Шалински совхозе болх беш дIа а йохийташ. Шоай опыт дика чакхъяккха эша хьал кийчдаьд царна совхоза хьалхле лелаераша. Дешархошка болх бе дIаеннай кхо трактор, комбайн, тайп-тайпара йола юртбоахама инвентарь. БIаь гектар лаьтта а дIаденнад царга. Опыто хьахьекхар, школе дисциплина а дешар Iомаделга а лакхдалар. Итт класс йистейоаккхараша шоаш школе дийша баьлча совхозе болх бе юхесаца чIоагIдаьд.

№ 31 йола Грозненски школа химически заводаца чIоагIа бувзам болаш я. Цу завода кхаь цехе электромоторий сборни щитай обмотчикаш, измерительни приборий контролераш, токараш хургболаш говзал Iомаю дешархоша. Бокъонца дола доттагIал эттад заводеи школеи комсомольски организацешта юкъе, цхьана вIашагIкхийтта собранеш ю цар, коммунистически къахьегама бригадаца вIашагIбетталу.

Нов. Цыганковс иштта дукха масалаш доаладир районий юртарча школашта беча балхах лаьца а кхувш йола тIехье кхетаяра къахьегам мел пайдана ба хьахьокхаш а. Дешархоша дикагIа деш, вахар дикагIа довз, кхоане къаьгагIа гу, шоашта эшар толашагIа кхетаду. Школе Iомадеча дешаро новкъостал ду кагирхошта дикагIа болх бе а ялат чIоагIагIа хьувкъаде а. Масала, Нестеровски школа дешархой бригадо дIадахача шера гектара тIара 95 центнер йоаккхаш гибридни хьажкIаш яьхар.

Совещане къамаьл даьча беррiганеша а уж тайпа гIулакхаш дукха дийцар. Карачаево-Черкесски областной халкъа дешара отдела заведующе нов. Сорокинас аьлар, дешархой бригадо колхозникел дукхагIа ялат хьувкъийт. Карачаево-Черкесски областерча дешархоша гектара тIара 130—140 центнер йоаккхаш хьажкIаш яьхай.

Халкъа дешар дикагIа эргадаккхара боккха лоархIам болаш да материально - технически база йиллар. Керда школай цIенош, мастерскеш, интернаташта общежитеш, и. кх. д. а эш. Уж ерригa зданеш паччахьалкхено ерг ма йий аьнна лерхIа йиш йолаш дац, цо школаш яхкара дукха ахча хьахийца дале а. Берригача наьха новкъостал эш уж зданеш хьалъяра.

Дагестане укх гаргарча хана юххьанцарча дешара ерригa школаш цхьан смена тIа яха лерхI, хIаьта тIехьагIо дукха сменаш хулга геттар дIа а доаккхаргдолаш, аьлар Дагестана просвещене министра Межидовс, Акушински района инициативах школашта новкъостал деш яхь йолаьй республике. ХIара колхоза школа йилла план оттаьй. Ерригача районаша хьдда дола декхараш шоашта тIаийцад. Акушински районе колхозаша 1959—1960 шерашка бархI шерарча йиъ школени юххьанцарча дешара цхьан школени зданеш ергья, бархI шерарча 5 школа кхы хьатIа цIенош дергда. Республика общественносто укх 3—4 шера ший чотах а ший низаца а 2 эзар совгIа школашта тайп-тайпара цIенош хьалде декхар тIаийцад!

Дагестане доладаь из гIулакх шерра дIадоаржаде доагIаш да. Нохч-ГIалгIай АССР-е дукхача колхозаша шоашта тIаийцад школаш хьалъе аьнна декхараш (цунах дийцар ший доклада тIа нов. Цыганковс), цхьабакъда, хIанз а хьадаьр лоадама хIама дац. Ерригача экономически низ болча колхозий сийлен декхар да — кердача хьалашка школаша дика болх бе йиш хургйолаш гIулакх царна нийсдар.

Общественносто школашта деча новкъосталах дийцар Кабардино-Балкарски АССР-а просвещене министра нов. Чеченовс. Дукхача доакъоех латта боахам бола № 3 йолча школана-интерната районерча колхозаша новкъостал дир 9 бехка етт, 20 жий, 9 жаргIа, 18 хурск, 36 ниха а луш, хIаьта республика Министрий Совето доахана, хьакхарчашта, жена кхийнаш де материалаш елар. Цу тайпара болча дешара боахаме школе-интернате хьалкхувча наха масса а оагIорахьара хьийбай боахам а бовзаргба, цул тIехьагIа шоаех боккха пайда а боалаш, колхозашкеи совхозашкеи къахьега а ховргда царна.

* * *

Дукхача даькъе цхьаболча халкъа дешара органий хьалхле лелаерашта, школай директорашта малац йоккхагIа йолча классашка деша багIараш малагIча говзала Iомабергба къоастаде, малагIа специалист эшаргва халкъа боахам ха. Къилбаседа-ХIирашкахьа цхьа опыт яьй. Республика просвещене министерствос Госпланаца цхьана ерригача колхозий боахамаш тохкамца Iомадир. Юртбоахама артелий собранешка дийцар 2—3 шу даьлча колхозашта малагIа кадраш эшаргья. Ерригача школашка колхозаш дегIайоалаяра перспективни планаш я. Цу планашка хьежжа кийчъю школашка кадраш.

Из дийцачул тIехьагIа, Къилбаседа-ХIирий республика просвещене министра нов. Тотровс хьоадир эггара дукхагIа эша говзалаш производстве Iомаергйолаш программа чехкагIа оттае езаргхилар. Строителаша яххача тайпара аьлча района, колхоза, совхоза эргалонашка хьежжа нах чуозаргболаш производственни предметий нормативни программаш эш. Производственни балха дешархой Iомабергбола программа ше оттаю директора хIара школе. Цу гIулакхо дукха ха а йоаяйт, кустарщина хьа а хулийт.

* * *

Ставропольски крае заочнии сарахьеи дешара дешашта уйла тIаяхийтай. «Эший-теш краевой, областной, республикански заочни юкъера школаш? — аьнна хаттар дир Ставропольски краевой халкъа дешара отдела заведующе н. Черниковс.—Уж тайпа школаш эшац. Цар когаметта юкъерча школашка заочни классаш ехкача бакъахьа я. Къаьстта кхийнача наха хьехара дешашка хьежаш хургйолаш краевой заочни школах методически кабинет йича бакъахьа я»,—йоахар цо, цу хаттара ше жоп а луш. Нов. Черниковс кхыйола лоархIамера предложенеш а юкъейоалайир. Юртарча моттигашка кхийнача наха хьехилга во оттадаь лоархI цо. Сарахьа дешаш йола школаш алхха районий центрашка мара хиннаяц. Цу гIулакхо болх беш болча кагирхой деша йиш хилар кIезигдора. Сарахьа дешаш йола классаш хила еза хIара юртарча школе. Краерча дукхача колхозаша дешархой бригадашта дика культурни станаш яьй. Къахьегамхой депутатий краевой Совета сессе экономически низ болча ерригача колхозашта могадир уж тайпа станаш йохкилга. Культурни станаш хилча кагирхой къахьегилга а салоIилга а дикагIа вIаштIехьа даргда.

Адыгейски облОНО заведующе нов. Патоковс аьлар, школе деша дагIача бераштa Iуйрана дIайха даа хIама вIаштIехьа даьккхад дукхача колхозаша. Красногвардейски районе колхозий чотах хIара дешархочои Iуйрана даа хIама хилийта оттадаьд. Ростовски областе, Ставропольскии Краснодарскии краяй дукхача районашка иштта йоакхо ю хьалкхувча тIехьен.

ЧIоагIа дийцар къамий школашка берашта малагIча меттала хьехаргда яха дош. Цу дешах тайп-тайпара уйлаш хилар. Нохч-ГIалгIай АССР-е лаьрхIад эрсий меттала хьехаргдолаш подготовительни классаш яхка, нохчийи гIалгIайи метташ предметаш хиларах тарра хьехаргдолаш. Дагестане нийса лерхI хьалхарчеи шоллагIчеи классашка наьна меттала хьийхача, хIаьта кхоалагIча классе денз эрсий меттала хьеха доладича. Калмыцки АССР-е пхелагIча классера денз эрсий меттала хьеха лаьрхIад. МалагIа бакълув? Цу деша лоаццача дешашца нийса жоп делар Российски Федераце просвещене министра нов. Афанасенкос.

—Даьшка-ноаношка хатта деза? Царга къоастадайтача бакъахьа да юххьерча школе берашта малагIча меттала хьехаргда.

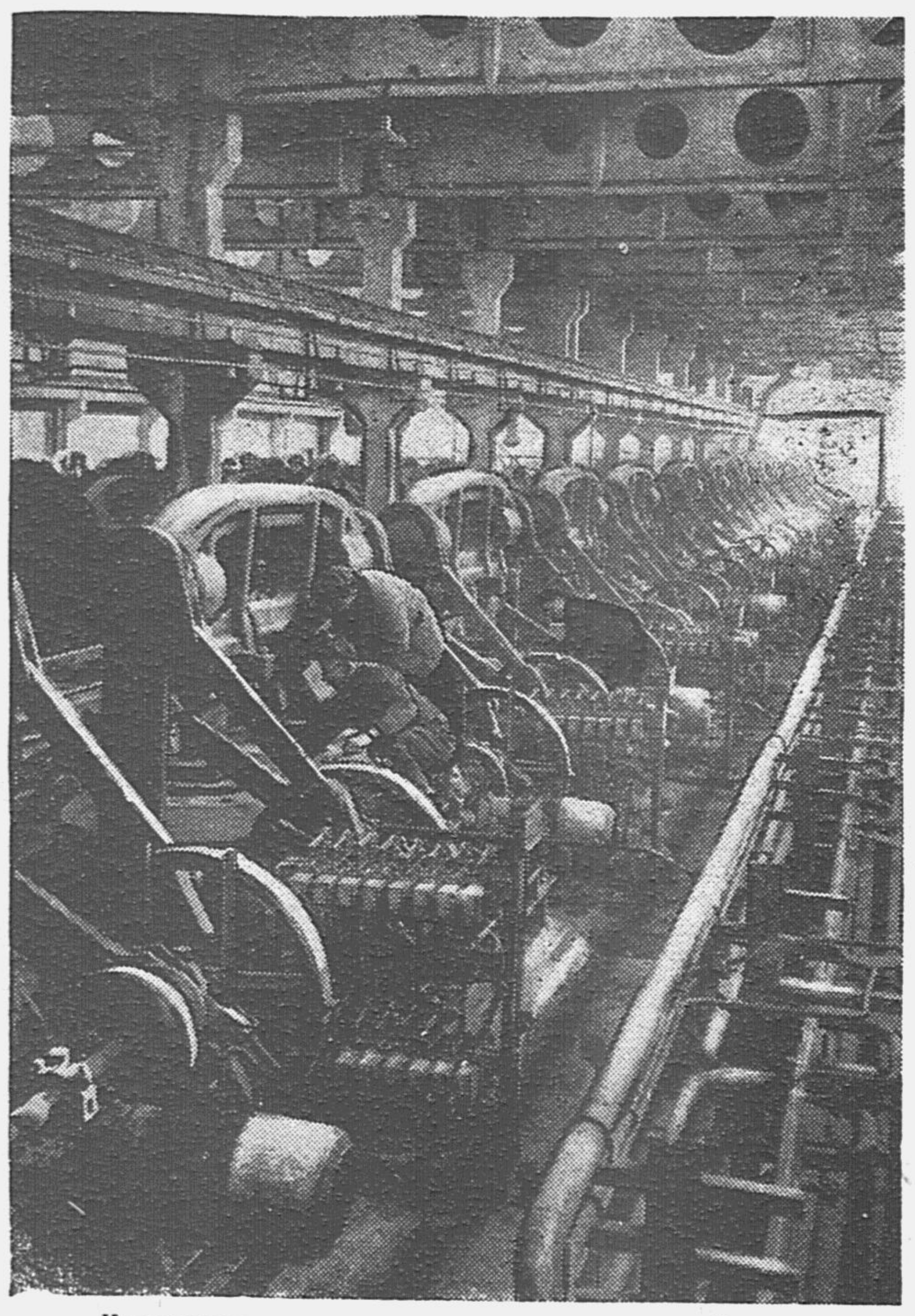
Совещане къамаьл дир ССКП ЦК-а инструктора нов. Меньшиковас.

Совещане къамаьл дир Российски Федераце просвещене министра нов. Афанасенкос.

— Къаьнарча ширбаьннача новкъа ваха йиш яц хIанз. Халкъа дешара болхлой дукхагIа дагабувла беза хьехархошца, берий даьшца-ноаношца, хьдда нийса йолча планаца болх бе беза цар. Керда дешара шу доладала кIезига ха йисай, хIаьта цунна кийчо еш цхьаккха дицдалийта йиш яц. Кертера дар да: нах лерттIа дIа-юха нийсбар, де аьнна оттадаьр мишта кхоачашду тахкар.

ХIанз чIоагIа лоархIаме да укх гаргарча шерашка школаш мишта хувцаргья къоастадара бахача нахага хIара школа мишта хургья дIахайтар а. Школашта керте латта беза творчески бола, хьаькъал дола, хьехархошта хьехархой хила бокъо йола нах. Дика школа мишта хургья гуш а из хьае гIерташ а хилва директор. Дешархошта алхха хьдда дола дешар хьийха ца Iеш, дешара яькха тIакхувргбола уйла дешархошта дег чу йоалаеш а хила декхарийла ба педагогаш (из кIезигагIа лоархIам болаш дац).

Керда шинни завод

Красноярске химически промышленноста дуккха тайпа предприятеш хьалъеш латт. Къаьстта сихденнад шинни завод хьалъеш ду балхаш. Цун хьалхара очередь укх шера болх бе йолаялийта лерхI.

Предприяти вай ханарча оборудованеца Iалашъеш я. Укхаза шерра юкъехьоргья автоматикеи телемеханикеи.

Покрышкашта вулканизаци еча балха автоматизаци яро торо хулийтаргья цу балха тIехь технологически режим цIенхаштта лоаттае. Вулканизатораш тIа покрышкаш увттаеш а уж тIера Iойоахаш а механизмаш оттаергья.

СУРТА ТIА: покрышкашта вулканизаци ю цех. Вулканизацен процессашка хьажа эша автоматически устройствоца кийчъяь оборудовани оттаю укхаза.

Ю. Бармина сурт. ТАСС фотохроника.

Дег тIара аьнна дешаш

Палате хьачувоал кIай халат дувха саг. Цхьан менгегара шоллагIча менгега а водаш, унахошка а хьежаш, медсестрага де деза дарба дIаяздайт цо.

Унахой сатийна хIамаш хетташ а ладувгIаш а, шоашкара хьал дIадувцаш а ба кIай халат дувхача сагага, Максим Иванович Перстенкога, РСФСР заслуженни лорага.

Дукха хана денз болх баьб цо республикански тIема инвалидий госпитале. Укхаза лакхъелар цун говзал а сий а.

ТIом болча хана а, тIом дIабаьнначул тIехьагIа а дуккхача наха хала операцеш а яьй. Даьхе бахьан лийтараш тоа а баь дIа а бахийтаб Максим Ивановича.

Дуккхаш итташ письмош ийду хирурга ше тоабаьча нахагара. Цунга язду Тамбовера, Ставрополера, Якутера, Камчаткера, иштта кхычахьара.

Цу письмош тIа баркалаш язду Максим Ивановича новкъосташта — лорашта А. Г. Абазована а, Ф. П. Урьевана а, О. Б. Рогальскена а.

Бер долча хана денз хьан тIаьхкчура иккха яр Къилбаседа-ХIирий мехкара Агнаева Аза. 20 шу даллалца лийлар из цу лазара дарба де вIаштIехьа ца доалаш.

Грозне а ена, Максим Ивановичага операци яйтар цо. Дукха хало яйра Азас. Бакъда астагIал дIа а даьнна бокъонца тоа а енна дIа-м яхар из.

11 бутт баьлча денз цамогаш хиларах цхьа ког 8 сантиметр лоацагI а болаш астагIа вар 23 шу даьнна зIамига саг, Тамбове ваха Чернышев Анатолий. Соахка Тамбовера Грозне а вена Максим Ивановичага операци яйтар цо. Массехк бетта операци яь иллар из, чIоагIа хало эзар. Зехьа-м довнзар цо леладаьр: ког тоа а бенна, астагIал дIа а даьнна цIавахар Анатолий.

Кхо шу хьалха Кабардино-Балкарера Алексей Кудрича автомобила кIал вахарах аьрда ворув йийра. Лораша дарба а даь тоавенначул тIехьагIа, аьтта ког лоацагIа а хинна, астагIа хилар Алексей. Грозне говза хирург ва аьнна шийна хезачул тIехьагIа, кхы ха ца йоаеш, Грозне а вена операци яйтар цо Максим Ивановичага.

Хьалха ше хиннача тайпара тоа а венна цIавахар Алексей.

— ЦIенча дег тIара баркал оал аз сай дегIах даьлла доккха сакхат дIадаьккхача Максим Ивановича а ерригача госпитала коллектива а, — яхаш язду нов. Кудрича больнице предложеней книжка тIа.

Книжка тIа лорашта баркал оалаш дешаш яздаьд Жамбекова Хасанбе а, Салуев Сайдмахьмада а, Хатаев Хьасана а, Кодзоева Ленас а иштта кхычар а. ЦIенча дег тIара аьнна дешаш да уж.

С. ВОРОНИН.

Дешархой бригадашка

Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза 1-ча отделене кхашка дика къахьег Гойтински юкъерча школерча 9-ча классера дешархо Махмудов Увайс керте латтача дешархой производственни бригадо.

ХIара дийнахьа 27 дешархочо балхаш ду кхашка. 20 гектар хьажкIашта шозлагIа кара оасар даь баьннаб дешархой. Шоаш гIулакх деча кхай тIа хIара гектара тIа 8 тонн хиллал минеральни удобренеш йихьар цар Iай каникулаш йолча хана.

Дика хьатIаяьннача хьажкIашта гIулакх дарца белгалбаьннаб Мухьмади Захаи ЮсуповгIар, Эльмурзиев Вахид, Магомадов Салман, иштта кхыбараш.

Шоаш лелаеча 20 гектарах хIаране тIара 420 пунт яккха лерхI дешархоша.

А. ПАЛЬЧАК.

* * *

Шоаш дIадийна ялаташ дикагIа хьувкъийтара Iай денз кхашка удобренеш кхахьа болабелар Первомайски района юкъерча школера дешархой.

Дешархой производственни бригаде къахьегаш ва 40 гаргга саг. Дика тоадаьд цар хьажкIаши гидуаргаши дIайийна лаьтташ. Къаьстта чIоагIа, къахьегарца белгалбаьннаб дешархой Э. Баликоева, Я. Чопанов, Х. Гандаров, Т. Анешкина, иштта кхыбараш а. Шоашта хьалхашка латта декхар сийленца кхоачашдеш хьабоагIа тха бригадера дешархой.

А. ЧАНИЕВ,
комсомольски организаце секретарь.

Дешархой СурхотIарча кхашка

ХIара Iурра-Iурра СурхотIарча юкъерча школа коа вIашагIбетталу дешархой. Машинаш тIа а яьхке кхашка дIакхувл ги доахкаш целаши бе доахкаш кхачан тIормеши дола кагий болхлой—дешархой. Дешархой бригадацара бараш боацаш, лохехьарча классашкара дешархой а бацарца. Дешархоша оасар ду коартолаштеи, хьажкIаштеи.

ХIара денна балха нормаш кхоачашъю цу. 9-ча классера дешархо Дальгиев Хаваж бригадир волча бригадо. Дика балхаш ду дешархоша Баркинхоева Сулейма (9-ча классера), Муцольгов Iусмана (5-ча классера), иштта кхыбараша.

Шоаш балха нормаш кхоачашъяьца Iеш, тIехьбусарашта новкъостал а ду цар.

ХIанзчул тIехьагIа балха геттара Iуйрина аха лаьрхIад дешархой бригадо, делкъийна ди дIоахденнача хана са а лоIаргдолаш, ловзарг а болаш, газеташи книжкаши а дешаргдолаш.

Машинаш ханнахьа хьа ца ахарах, целаш эсала хиларах дикка новкъарленаш хул дешархой бригада балха.

Махулла совхоза отделенес а хьехархой коллективо а доал а деш дикагIа вIаштIехьбаккха беза дешархой бригада болх, из пайданера дешарцара бувзам.

М. АУШЕВ,
СурхотIарча юкъерча школа хьехархо.

Дика вIашагIбелла болх

Жа лерга яла йоалл «Ингушски» совхоз. Соахка хинна кхоачамбоацараш дIа а даьха дика дIахьу укхаза из болх укх шера.

Жа лоргараша Бехаев Хасе, Хугоев Хасмахьмада, Энгиноев Нурде, Балоев Iаьлас, Кортоев Ахьмада, иштта кхычар а, прессовщикаша Цечоев Юнуса, Гуноев Дашас массаза а тIехкхоачашъю шоай заданеш.

Иштта из болх дIабахьа вIаштIехьа даьннад совхоза кулгалхоша, къаьстта зоотехника Салатовс шийлерттIа кийчо яр а, болх дика вIашагIболлар а бахьан долаш. Дика лелаю балха а, лергача тхан а учет Гуноев Султана. Цо денна хIаране баь болх дIа а лаьрхIе, цар даьккха алапи а дIакхайкаду. Из гIулакх чIоагIа къоабалду жа лоргараша.

Дика дIахьу жа леладерашта юкъе агитационно-массови болх зоотехника Салатовси, учетчика Гуноевси.

Я. ГУНОЕВ,
ССКП МагIалбика горкома инструктор.

Заочно дийшарех техникаш хиннаб

Ялх шу да Старопромысловски районе Нефтяной техникума филиал хьайийлла. Цига деша болабелар кагирхой а, мехкдаьттан промышленноста ха яха болхлой а. Заочно дийшача 56 сагах техникаш—нефтяникаш хиннаб.

Укх шера дийша воал 46 саг. Шоай дипломни балхаш дIаденнад 15-ча механически мастерске слесара нов. Козурас, 3-ча промысла нефтепарка заведующе нов. Петуховс, СМУ механика нов. Богуна, иштта кхычар а.

Соахка техникум яьккхарех дукхагIабараш институташка заочно дешаш ба, дуккха а болалургба укх шера деша а.

А. ТИЩЕНКО.

Царех дика специалисташ хургба

Грозерча № 5 йолча ремесленни училище дешархой хIанз практике ба. Шоай низ ца кхобеш къахьег цар дика а, говза а специалисташ хила гIерташ.

Партен XXI съездо вай халкъа хьалхашка оттадаь декхараш дика довзача цар шоай хьинарерча къахьегамца доккха дакъа лоац ворхI шера план кхоачашъеча.

«Красный молот» яхача заводе а, № 2 йолча СУ а, кхычахьа а я 1-гIа группа. Цар керда электрогазосварочни аппараташ а кхыйола оборудовани а Iомаю цига. Специальность дика кара а ерзаеш, балха нормаш 150 процентага дIа а кхоачаеш балхаш ду Ю. Д. Кончицке, В. Д. Лебедевс, А. В. Антоненкос иштта кхыбараша а. Цу бригадо 25 эзар сома пайда беннаб паччахьалкхенна.

Цхьайола группаш мехка кхыча городашка практике я. Масала Ярославле я №№ 20-21 йола 30 сагах латта группаш, хIаьта №№ 7, 8, 9 йола группаш Рязане практика дIахьош я. Цу шин городерча тха дешархоша май бетта 57 эзар сома пайда беннаб паччахьалкхенна.

Тешам болаш да тха училищерча дешархоех дика говзал йолаш специалисташ хургхилар а, цар шоаш хьожабаьча предприятешка хьинаре къахьегаргхилар а.

А. ТАРАМОВ,
№ 5 йолча СУ воспитатель.

Вай республика семилетка хьалхарча шерара бюджет

Iалальмате чIоагIа дог гIоздаларца тIайийцар Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша Коммунистически парте XXI-гIча съезда—коммунизм хьалъерий съезда решенеш.

Берригача мехка а санна, шерра къовсам болабаьб вай республике ССКП XXI-гIча съезда решенеш толаме кхоачашъяр духьа.

Вай республика халкъа боахам дегIабоалабара йолча ворхI шера плана тIа дукха ахча дIадахийта лаьрхIад керда промышленни предприятеш хьалъярга.

Масала, укх ворхI шера хьалъе а болх бе йолаялийта а езаш я керда промышленни предприятеш: медицински инструменташ хьаю заводи (г. Гудермес), Колхозное яхача юрта продовольственни машиностроене заводи, шекар ду заводи, Наьсарен-Вокзале — электрифицированни инструментий заводи трикотажни фабрикеи, Грозне — электроизмерительни приборий завод, Урус-Мартане — кIувсий-трикотажни фабрика, Ачхой-Мартане — дешара бераштеи канцелярски балхаи эша хIамаш хьаю завод, иштта кхы дуккха а.

Керда совхозаш яхка лерхI. Царех я Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта юлларгйола тхьамка ладу совхоз а.

Контрольни цифраша 1959—1965 шерашта оттаяь планови заданеш кхоачашъяра Iалальмате дукха ахчеи материалаши дIахеца а царех боаггIача тайпара пайда эца а беза.

Халкъа боахама плана тIа а пачхьалкхен бюджета тIа а белгалдаь пачхьалкхено чакхдаха лаьрхIа социально-культурни гIулакхаш хадданза а хан-ханнахьа а ахчанца Iалашдара доккхий декхараш латт финансови органашта хьалхашка.

Вай Нохч-ГIалгIай АССР бюджет укх шера ах миллиард сом гаргга хургья.

Алхха республика халкъа боахамга бюджета тIара дIадахийта лаьрхIад 120 миллион сом гаргга ахча, цун аханел совгIа дар чуIе цIенош хьалдарга а дохийташ.

Республика бюджетацара 194,4 миллион сом просвещенеги 134,5 миллион сом унахцIено лораяргеи хьожадаьд.

Республика бюджетацара 1959 шера социально-культурни гIулакхашта хьожадаь ахча 336 миллион сом да. Из да укх шера йолча Нохч-ГIалгIай АССР пачхьалкхен бюджета дерригача ахчах 70 процент гаргга.

Бюджетацара хьожадаьчул совгIа тоъал дукха ахча хьахец укх шера Федераце правительствос.

1959 шера республика бюджета чу хьачудоагIа ахча 484 миллион сом лаьрхIад.

Селлара дукха ахча хьачудоагIилга Iалашдаро а цунах нийсен дукхагIеи пайда эцаро а боахама деча балхашта а бюджетера дIадодача ахчанна а тIахьожам лоаттабе безаш дола доккха декхар тIадожаду финансово-кредитни системанна.

Мишта кхоачашду Нохч-ГIалгIай АССР финансови органаша шоай декхараш? Масала, 1958 шерара Нохч-ГIалгIай АССР бюджет доходашкахьара 103,8 проценти расходашкахьара 99,3 проценти кхоачашъяьй, вешта аьлча, доходаш расходел 29 миллион сом дукхагIа а йолаш.

Бюджета доходаш расходел совъяларах цхьайолча районашкеи городашкеи йиш хилар социально-культурни гIулакхашкеи городаш а райцентраш а тоаяргеи кхы тIа а ахча дахийта. Цу йиш хиларо хьахьекхар района бюджета доход расходал дукхагIа хилча цу района боахам тоабара гIойле еш хилар.

1959 шера 1-гIча квартала йола Нохч-ГIалгIай АССР пачхьалкхен бюджет а дика кхоачашъяьй. Шера йолча планаца нийсйича цун доходаш 25,9 процент яр, расходаш 23 процент мара ца хиннача.

Республикерча финансови органаша тIахьожам дикагIа бе беза торгующи организацештеи районаштеи доагIача товарашта, наха эшарга хьежжа планаш нийса оттаяра а уж лерттIа дIанийсдара а. Цар хьинаре дакъа лаца деза, наха эшаш дола товараш дукхагIа а дикагIа а арахецаргдола предложенеш оттаеча.

Цу хьакъехьа массане а мотаде дезаш дика гIулакх да Москверча финансови болхлоша дIадоладаьр. 1959 шера февраль бетта 400 гаргга йолча городерча торгови предприятена проверка яьй цар, базашка шортта долаш дола товараш царга дий а хьожаш.

Республика бюджета тIа оттадаьча тайпара ахча вIашагIтохара хадданза шоай болх тоабе беза финорганаша.

Цу гIулакха дика хьокхам беннаб Наьсарен райфо старши инспектор волча н. Тумгоевс. Цу районерча потребительски организацей шера йолча отчеташта кIоаргга экономически анализ а яь, цу боахамашка Iайна ахча гучадаккха а цунах цхьадола дакъа подоходни налога хьисапе бюджете хьачудала а хайра цунна.

* * *

Укх тIеххьарча шерашка партеси правительствоси цхьадола сомаш даьд нахатара йоаха налогаш кIезигъеш, хIаьта из бахьан долаш пачхьалкхен бюджете хьачуйоагIача доходашта юкъе лоадама моттиг дIалацац цар.

Шекю яц, ССКП XXI-гIча съезде доклад еш новкъоста Н. С. Хрущевс яьххача тайпара, нахагара йоаха налогаш укх гаргарча шерашка цIенъяь тIера дIайоахаргхиларах.

ХIаьта а, из гIулакх кхоачашхинна даллалца, планах бахархошкара хьадоагIаш мел дола ахча дизза Iалашдара хадданза болх бе безаш я финансови активи финорганашкара болхлойи.

Дуккха а дукхагIа болча бахача наха ханнахьа кхоачашду шоай декхараш: шоашкара доагIа ахча оттаяьча ханашка денна а ца Iеш, ханал хьалхагIа дIател цар.

Масала, Урус-Мартановски районерча Iаьлаха-Юрта Совета бахархой 20-гIча мае дIаенна баьннаб 1959 шерара юртбоахама налог.

Укх шерара юртбоахама налог дIаялара план ханал хьалхагIа кхоачашъяьй Ножай-Юртовски районо (РИК-а председатель н. Яндырбиев, райФО заведующи н. Авторханов).

Цхьабакъда, кхеталуш дац, цхьаболча учреждениеи организацеи кулгалхоша, цхьаккха бехктокхамах дош ца а хеташ, финансово-сметни дисциплина телха а еш, шоаех тийша дIаденна ахча, харцахьа а бакъахьа а дIа а ухийташ доадаь хилар.

Иштта доадаьд ахча хьалхагIа хиннача Писателий Союза а (нов. Арсанов) автотранспортеи шоссейни наькъийи управлене а (нов. Кулявчинский) кулгалхоша.

СовнагIа а законах доацаш а дукха ахча доаду цхьайолча организацешеи ведомствашеи административно-управленчески аппарат лелаярга ухийташ.

1959 шера штаташтеи административно-хозяйственни расходаштеи регистраци еча хана совнагIа хьожадаь хинна 266 эзар сом ахча юхадаьккхад республика финоргаnаша.

Промышленностаи гIишлошъяраи деш дола доал эргадаьккха хувцарах боахам тоабеннаб предприятеи организацейи.

ХIаьта а, дукха кхоачамбоацараш да Нохч-ГIалгIай Совнархоза а моттигерча боахамий а предприятей балхаца.

Хьалуш пайда а боацаш дукха рузкъа доадеш хилар хIанз а дIадаьккхадац, дукха предприятеш я продукци арахецарга дIабода мах лохбара а къахьегама овсаре лакхъяра а оттаяь заданеш кхоачаш ца еш, хIамаш лечкъаяь а растраташ яь а моттигаш йолаш.

Финансови органашта а, хIаьта иштта промышленноста доал деча органашта а хьалхашка доккха, бехктокхаме декхар латт. Цар порядок оттае еза боахамашка, балха юкъера кхоачамбоацараш дIадаха деза, республика халкъа боахам дегIабоалабара йолча ворхI шера плано оттаяь заданеш кхоачашъяра чIоагIа никъ лаца беза.

Предприятейи организацейи финансово-хозяйственни болх тоалургба, напакхьа санна паччахьалкхени ведомственни финансови аппарато ший болх предприяте боахам дика бовзаш а из телхабеш дола бахьанаш дIадоахаш а лелабойя.

Предприятей боахам тоабара а пачхьалкхен план толаме кхоачашъяра а новкъа латташ дола бахьанаш дIадахара цIенхаштта новкъостал дергдар предприятешкара партийнии профсоюзнии актив производственни гIулакхаш къоастадеча юкъеозаро.

Б. ДАРСИГОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР финансий министр.

Оаха яздаьчун ларах

Наькъаш тоадаьд

14 мае арадаьннача «Сердало» газета тIа яьннаяр «Чехкка тоаде наькъаш» яха корреспонденци. Нохч-ГIалгIай АССР Управтошосдора начальника нов. Кулявчинкес укх тайпара хоам бу цу корреспонденцех: «Орджоникидзевски станицера денз Первомайски кхаччалца наькъашта текущи ремонт а яьй, хIанз цу новкъа автомобилаши автобусаши а лел. Цул совгIа Первомайскена юхе, Мужеча хьалбодача наькъа тIара тIий а тоадаьд. Гурахьеи Iайи машинаш леларгйолаш наькъаш кхы а дикагIа тоаде лаьрхIа а да...»

БАНИ БОЛХ БЕШ Я

«Бани къайла латт» аьнна корта а болаш араяьнна «СЕРДАЛО» газета тIа яьннача заметках хоам бу Наьсарерча райисполкомо: «Кантышевера бани тоа а яьй, 5-ча июне денз болх беш а я».

Коммунистически къахьегама бригадашка

ХIара ди тIехьагIа дукхагIа хул сийлен цIи яккха гIертараш

ССКП XXI-ча съездага кийчлуча хана Москва-Сортировочни депо коллективо хьалххара болабир сий дола болам — коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яккхара вай мехка дIайолаяь яхь. Цигга, из болам болабеннача, хиннай В. И. Ленина «Доккха гIулакх», аьнна цIи тилла дунен тIа эггара хьалхара коммунистически субботник а.

ХIанз вай республике из сий дола цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш 700 совгIа коллектив я, царех Грознерча предприятешка 355-нел совгIа коллектив а йолаш.

Вай республике дика йовзаш я «Старогрознефть» НПУ кхоалагIча промысла, А. Гончаровс хьалхле лелаю коммунистически къахьегама кхоалагIа участок, «Красный» молот» яхача завода В. Рогожин керте латта пхелагIча цеха котельщикий бригада, Грознерча крекинг-завода № 21-1 йолча Советски Союза Турпалхочун Ю. Смирнова цIерах йола, нов. Кисела кулгалду установка, иштта кхыяраш. Республике хьалххара коммунистически къахьегама коллектив аьнна цIи тилларaш я уж.

Цу коллективаша а иштта из сийлен цIи шоайх яккхийтача кхыча коллективаша а шоай декхараш доккхийча толамашца кхоачашду.

Грозненски крекинг-завода коммуниста нов. Иван Константинович Кисела кулгал деш йолча установка коллективаца верригаш а 33 член ва, царех 27 саго хIанзалехьа а шишша говзал Iомаяй, хIаьта виънe кхаь тайпара говзалаш а Iомаяй.

Цу коллективаца дукхагIбараш лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка заочно деша багIа, хIаьта цхьабараш сайранарча школашкеи техникумашкеи дешаш ба. ХIара денна балха говзал лакхлу цар, хIаьта балха тIехь толамаш дахара боаккха лоархIам болаш да из коллектив барт-цхьоагIо йолаши, доттагIлен тIехьа вIашагIхьерчаши хилар.

Грозненски орден лелаеча мехкдаьтта чакхдоаккхача завода № 15 йолча установка коллективо завода кхыча установкашта юкъе эггара хьалха хьаллаьцар коммунистически къахьегама коллектив, аьнна, сийлен цIи тиллийта йолаяь социалистически яхь. Бакъда, из социалистически керда яхь йолаялалехьа а яр из коллектив дика болх беш, мехкдаьттан сийрда продукташ яхара социалистически декхараш тIехкхоачаш деш. ХIаьта а цу толамех кхоачам беш яцар коллектив. Моттигаш нийслора коллектива членаша къахьегама дисциплина телхаеш, общественни моттигашка менна бIаргабойташ.

Эггара хьалха цу гIулакхашта духьал къовсам болабир коллективо. ХIанз цу коллективе лакхе дийца гIалаташ долаш дац.

Верригаш а 19 саг ва коллективаца, хIаьта царех 9 саг рационализатор ва. Боккха пайда боал цар телача предложенеех. Установка начальника нов. О. Поваляевси профгруппорга нов. В. Жовнерен вIашагIделлар коллектива хIара членага цхьаькха цхьацца говзал Iомаяйтилга. Из гIулакх цар вIаштIехьа даьлар. ХIанз шоллагIъяр слесара говзал йолаш ба уж, хIаьта пхе саго кхоалагIа говзал а Iомаяьй.

Производстве болх барга хьежжа чIоагIа къахьег цар дешар лакхдеш а: кхо саг сайранарча нефтяной институте деша вагIа, цхьабараш институте деша баха подкурсашка кийчлуш ба, хIаьта вожаш сайранарча школашкеи техникумашкеи дешаш ба. Иштта хьинаре дакъа лоацаш я из коллектив общественни балха юкъе а. Оператор Пархоменко Мария къахьегам лорабара общественни контролер я, оператора помощник Кучугурова Рая страховой делегат я, хIаьта Гарин Александр коллективе культурни болх вIашагIболлаш ва.

Из коллектив болх беш йолча територе тIа масса хана порядоки цIенеи хул. Культурно салоIилга — кино, театре ахар ерригача коллектива цхьан хул.

Укх шерара план 20 декабре кхоачашъеи Даьхенна планал совгIа 100 эзар тонн мехкдаьттан сийрда продукташ ялеи социалистически декхар тIа а ийца шоай дош чIоагIа леладу цу коллективо. ХIара бетта тIехкхоачашду технологаша шоай декхараш. Май беттара план 112 процент кхоачаш а яь къахьегама овсарал 4 процент лакхйир, кходир дуккха а доагам, электроэнерги, реагенташ.

Дукха ха йоаццаш № 15 йолча технологи установках, цу коллективо дика къахьегар, йоаккхий балха коталонаш яхар белгал а даь коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цIи тиллай.

Коммунистически къахьегама бригада, аьнна, цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабе дош деннача коллективех я «Сунжанефть» НПУ мастера Б. Минеевс кулгал ду № 1 йола мехкдаьтта доаккха комсомольско-кагирхой бригада. Укх хьокхамаша хьагойт цу бригада гIулакхаш: мехкдаьтта дакккхара 110,3 проценти газ яккхара 124 проценти кхоачашъяьй цу коллективо май беттара план.

Цу бригадана «Сунжанефть» НПУ промыслови комитета карара-кара тела ЦIе байракх луш яьча собране къамаьл деш нов. Минеевс аьлар:

— Оаха тIеххьарча хана низ ца кхобеш дика къахьегар бахьан долаш яр байракх тхога кхаьчай. ДIахо йодача хана а иштта дика къахьегаргда оаха, хIаьта тхоашка кхаьча хьалхле дIа а хецаргьяц.

ССКП ЦК июньски Пленум хьаеллача денга планал совгIа 5 эзар тонн мехкдаьтта даккха, 15 рационализаторски предложени балха юкъе йоалае дош деннадар буровикаша. Сийленца кхоачашдаьд цар шоай дош.

Производствона шерра комплексни механизации автоматизации е аьнна ССКП XXI-ча съезда решенешца белгалдаьча деша чIоагIа терко тIаяхийта ба «Сунжанефть» управлене нефтяникаш. Нов. Минеева бригадацарча оператора С. Капелинеи мастера помощника В. Кузьминеи предложение еннай 31 трап йолча установкана ерриганена а автоматизаци е аьнна. Еррига прибораш цхьан щита тIа оттаяр бахьан долаш хIанз оператора аттагIа да, хIара прибор йолча дIа тIа аха ца везаш.

Ший болх дика бовзаш а балха тIехь творчески хьаькъал дика дIакхоачаш а рационализатор ва Капелин Станислав. Укх шера ялх рационализаторски предложени еннай оператора, хIаьта царех кхоъ балха юкъе а йоалаяьй.

ХIанз скважинаш группаш йолча сборни установкаех дIатоха къахьегаш я промысла коллектив. Цо торо хулийтаргья ремонта дIадода ахча дуккха кIезигде, хIаьта скважинашка болх бе нах а кIезигагIа эшаргба. Строительно-монтажни цех я из болх чакхбаккха безар. Цхьадола балхаш цхьоалагIча бригадерча комсомольцаша шоаш де лаьрхIад цига.

Дика къахьегаш хиларал совгIа кхыдола гIулакхаш а дика да комсомольско-кагирхой бригада. Ерригача установкашка гойтара агитаци я. Бригада цIеча уголоке балха график, бригадо тIаийца декхараш, лозунгаш, плакаташ доахк, хIаьта царех цхьадараш, бригада членаша коммунистически хьисапе къахьега, баха, деша аьнна деннача деша хетадаь а да. Шоаш чуболча будкана гонахьа гаьнаш егIай.

№ 1 йолча бригада членех цхьабараш иттлагIеи ворхIлагIеи классаш йистейоахаш ба, хIаьта н.н. Летникови, Тонкогубови, Тимофееви техникуме дешаш ба.

ХIара денна дикагIа а тIехдикагIа а болх беш хьайоагIа из бригада.

Коммунистически хьисапе къахьега, баха, деша, аьнна болабаь болам хьал а лаьца эггира хьалха къахьега йолаеннарех я Наьсарен районерча «Назрановски» совхоза къонача токара Тумгоев Саида кулгал деш йола токарий бригада а. ХIара смена заданеш 150—200 процент кхоачашъе дош деннад бригада членаша. Сийленца кхоачашду цар из дош.

Шишша-кхоккха смежни говзал Iомае лаьрхIадар цу бригада членаша. Из декхар а кхоачашде вIаштIехьа доал цар, хIаьта нов. Тумгоевс ше хIанзлехьа а шиъ говзал Iомаяьй — шофер а тракторист а ва из.

Бригадо шиъ рацпредложени еннай. Царех цаI я балансирни подвескаш аттагIа а сихагIа а тоаярах. Цу предложенес хIара трактор тоаеча 200 сом кхаччалца пайда лу. ССКП ЦК Пленума накъа болхача хана кхы а дикагIа хьокхамаш долаш къахьийтад цар.

Дика къахьегарга хьежжа балха юкъерча кхоачамбоацаращца, эздолаца доацача воча гIулакхашца къовсам лоаттабеш, кино а, кагирхой вечере а ухалга, хIаьта иштта кхы тайпара культурни салоIилга а цхьан долаш я из виъ саг вола коллектив.

150 процентал кIезигагIа йоацаш шоай балха нормаш кхоачашъе дош а денна коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара тIехьа къахьегаш я «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртара комсомольско-кагирхой бригада. Цу бригада керте латт ший болх дика бовзаш вола къона механизатор Къ. Кулбужев. Бригада членаша денна дош кхоачашхулилга цар гIулакхаша хьахьокх. Берриг низ тIабахийта укх семилеткан хьалхарча шера дика ялат хьувкъаде къовсам лоаттабеш ба уж.

ХIанз пропашни культураштa культиваци еча, оасар деча керда къахьегама коталонаш йоахаш я къонача механизаторий коллектив.

Цу тайпара бригадаши, установкаши, участкаши хинна ца Iеш къаьстта предприятеш а я вай республике коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш. Царех я Грозненски химически завода коллектив. Из къовсам болабелча денз белгалбаьнна тоабеннаб завода болх, лакхденнад цун хьокхамаш а. ХIара бетта план тIеххкхоачашъеш хьайоагIа завод цу хана денз.

ССКП ЦК июньски Пленум хьаеллача денга ах шера план кхоачашъе а планал совгIа массехк миллион сома продукци яла а лаьрхIадар заводa коллективо. Шоай дош сийленца кхоачашдаьд химикаша, хIаьта спирт даккхара ах шера йола план дуккха ханал хьалха, 4-ча июне кхоачаш а яьй.

Коммунистически къахьегама коллективай членаш шоай дикача гIулакхашца, лакхача коммунистически кхетамца белгалба кхыча болхлоел. Хоадам боллаш дIадаьхад цар дIаяхача, къафнача замах юхедиса во гIулакхаш: малар мелилга, балха дисциплина телхаелга, харцахьа лелилга, бIеха мотт бувцилга. Вай мехкарча халкъий доттагIал чIоагIду коммунистически къахьегама коллективай членаша, хIаьта Грознерча промышленни предприятей бригадаша айхха доттагIал тессад вай республика юрташкарча кагирхошца.

ВорхI шера план кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме боккха лоархIам болаш хургда коммунистически къахьегама коллективаша доаха доккхий толамаш.

Из коммунисташеи комсомольцашеи йолаяь коммунистически яхь хIара ди тIехьагIа дегIайоагIаш, коммунистически къахьегама бригадий члений мугIараш шерлуш дIагIоргья. Цунца сийрда буврга кхоанарча хозленга — коммунизмага бода никъ а.

С. КОТИЕВ.

Доазол дехьара

Женевера кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани

Малхбузехьарча кхаь державана ловш хиларах 13 июле кхаччалца ший болх сацийтар совещане

ЖЕНЕВА, 20 июнь. **(ТАСС спец. корр.)** Тахан Женеве хиннача совещане лаьрхIар ший болх кIеззига сацийта а укх шера 13 июле Женеве из юха дIаболабе а.

Совещане болх сацийтара хьакъехьа США, Англе, Франце делегацей цIерах селхан саррахьа шозлагIа вIашагIкхийттача хана предложени елар США паччахьалкхен секретара К. Гертера.

Цига вIашагIкхийттача хана А. А. Громыкос аьлар, СССР-а делегацена ловра переговораш дIахо яхьар а болх юха ца а сацийташ бакъахьарча наькъа тIа яхар а, цхьабакъда, К. Гертераи, С. Ллойдаи, М. Кув де Мюрвилаи перерыв яр ловш хилча, СССР-а делегаци раьза ца хилча ялац. ХIаьта а, аьлар А. А. Громыкос, СССР делегацена хетачох, магогга кIезигагIа хилийта еза из перерыв.

Тахан Iуйрийна 11 сахьат даьннача хана лоацца хиннача совещане заседане председателал деш волча А. А. Громыкос аьлар, совещане дакъа лоацаш хиннараша, вIаши дага а баьнна, совещане балха перерыв е аьнна предложени а еннай 13 июле болх юха дIаболабергболаш хIанзе а барта а баьхкаб.

АргIанна йоагIача заседане тIа 13 июле 15 сахьати 30 минути яьлча вIашагIкхета лаьрхIад.

Цул тIехьагIа, укх лохехьара коммюнике къоабалйир совещане дакъа лоацаш хиннараша:

Женеве хиннача кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане 1959 шера 20 июне яь коммюнике.

«11-гIча мая Женеве йолаеннача кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане дувца оттадаьча дукхача дешашта дагабайннаб совещане дакъа лоацаш бараш. Уж дешаш дIахо а дувцанза а переговораш янза а яргIоацаш лоархI министраша.

Балха перерыв е а 1959 шера 13-гIча июле Женеве совещане болх юха дIаболабе а раьза хиннаб министраш». Шоай тарлуча тайпара совещане балха новкъостал даьча Швейцаре правительствонеи Женеверча Iаьдалаи совещане дакъа лоацаш барий цIерах баркал а аьнна, совещанерча технически персонала болх дика а могабаь, заседани йистеяьнна хилар дIакхайкадир А. А. Громыкос.

Вож заседани 13-гIча июле 15 сахьати 30 минути яьлча хургья.

А. А. Громыко Москве юхавар

21 июне саррахьа Москве юхавера СССР-а кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко — Женеве хиннача кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане хиннача советски делегацена керте латтар.

Внуковски аэродроме нов. А. А. Громыкона духьала бахар СССР-а кхыча мехкашцарча гIулакхий министра хьалхара заместитель В. В. Кузнецов, министерствера бехктокхамера болхлой, хIаьта иштта цхьайолча доазол дехьарча паччахьалкхений дипломатически викалаш а.

(ТАСС).

Неру даь къамаьл

ДЕЛИ, 22 июнь. (ТАСС). Делерча радиос беча хоамах, селхан Джаббалпуре (Мадхья Прадеш яха штат) дукха нах а болаш йолча митинге ше къамаьл деш, Инде премьер-министра Дж. Неру аьлар: Инди прогресса новкъа дIа а йохалургьяц къели бе болх ца хиларен проблема къоаста а юлургьяц цунга мехка шерра индустриализаци ярца мара.

Неру аьлар, Инде 3-гIча пхе шера плана тIа керттера теркам тIабохийтаргба индустриализаци яраи кхачан продукташ алсамъяхараи.

Неру хоам бир, укх шера кхачанна дола ялат 72 миллион тонн доаккхаш эггара дукхагIа, даьккха хиларах.

ПРАГЕ ХИННА МИТИНГ

ПРАГА, 22 июнь. (ТАСС). Чехословацки телеграфни агентствос беча хоамах, 1912 шера нацисташа 2000 совгIа чехашха волча патриота тоӀаш техача Кобылиси яхача Прагерча полигона тIа йоккха митинг хилар селхан малхбузенгермански милитаризманнеи реваншизманнеи духьала. Митинге вIашагIкхийттача нахага къамаьл дир фашизманна духьаларча Союза Центральни Комитета Президиума член волча арме генерала Людвик Свободас.

14 шу хьалхагIа шоллагIа дунен тIом йистебаьлар фашистски эскараш дохадаь дIа а доахаш. Цхьабакъда, Потсдамски соглашени гуччахьа телха а еш, Американ ВIашагIкхийттача Штаташеи, Великобританеи, Францеи малхбузенгермански милитаристий тIема низ юхаметтаоттабе гIерташ царна новкъостал деш латта ер 14 шу да. ХIаьта вокх оагIора— Советски Союзои, цунца цхьана машар безаш мел болча нахеи укх дийтта шера къовсам лоаттабу тIема кхерам дIабаккхар духьа а чIоагIа машар оттабар духьа а.

Малхбузехьара Германи атомни герзаца кийч ца яйтилга а берлински проблемеи Германи вIашагIтохара гIулакхи машареи демократически наькъаца къоастадараи, хIаьта иштта правительствашта керте латтарий совещани вIашагIтохараи барта доагIилга а йоккхийча державашкара дIадехаш йола резолюци тIайийцар митинге вIашагIкхийтта хиннараша.

АЛЖИРЕРА ТIОМ

КАИР, 22 июнь. (ТАСС). Алжирски къаман-мукъален эскара керттерча командоване укххаза кепа теха араяьккхача коммюнике тIа йоах, 15 июне денз 19 июне кхаччалца Алжире хиннача тIем тIа французски эскарах къаьстав 160 саг вийнеи 63 саг човнаш хиннеи. Цу юкъе чуяйтай французски ши самолет, хьадахад тайп-тайпара герзаш, дукха тIема гIирс.

БОННЕ ДОАЛ ДЕЧА ГIОЗАРИЙ БАРТ ЦА ТАР

НЬЮ-ЙОРК, 22 июнь. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс яхача агентствон корреспонденто Боннера беча хоамах, ФРГ бундестага председатель вола Герстенмайер канцлера Аденауэра «бехкаш а доахаш тIаваьржар» политически деятель волча боахама министра Эрхарда сий доаде из гIертар бахьан долаш. Канцлера пост йита лаьрхIа хиннача Аденауэра цу хьакъехьа хинна ший соцам юха баккхалца йолча хана, дукхагIа канцлера поста тIа ваха кандидат хила мегаш хиннар Эрхард вар.

«Цу деша бала вай партега кхаьча ца Iеш, берригача мехкага а кхоачаш латт хIанз»,—аьлар Герстенмайера.

Малхбузехьарча паччахьалкхений доалерча гIозараша НАТО наIараш хьаелл Франкона.

(Газеташ тIара).

Мегаргволаш ва!

М. Вайсборда сурт.

„Назрановски“ совхоза кхашка

Укх шера «Назрановски» совхозо чуэца лаьрхIар 2140 гектар ка бола ялат да. Из дерригa ялат къаьсткъаьста чуэца лаьрхIад.

Цу гIулакха совхозе араяла мара ца езаш кийча я 32 комбайн, 25 трактор, 17 тракторашта тIехьатувса жатка. 10 комбайн хIанз а ремонт еш латт. Цхьацца йола комбайнаши юртбоахама машинаши цар тIа болх бергбола нах белгалбаханза я.

Сихха уж кхоачамбоацараш юкъера дIадаха деза совхоза кулгалхоша. Нагахьа санна уж дIа ца доахе дерригa ка бола ялаташ пхе дийнахьа хьекха даха, аьнна, дош кхоачаш де вIаштIехьа даргдац совхоза.

Ялаташ чуэца кийчбаларца цхьана оасар деш а ба къахьегамхой. Бакъда, кхоачам болаш дика лел ала йиш яц оасара балхаш цхьайолча совхоза отделенешка.

Масала, Пхьилекъонгий-Юртарча отделене дIайийнача 672 гектар хьажкIех 145 гектар мара оасарах цIенъяь яц.

КIеззига дикагIа латт оасара балхаш Аьлти-Юртарча отделене. Цига дIайийнача 443 гектар хьажкIех 156 гектараи 443 гектар гидуаргех 165 гектараи оасар даьд.

Оасара къаьстта дика къахьегаш ба Мальсагов Ахьмада бригадацара Мальсагов Даналбик,Колоева Роза, Мальсагов Хаматхан.

Иштта дика къахьег Чемурзиев Салмана бригадерча Гойгова Залихана, Гайсанова Лизас, Албогачиева Iайшета, Костоева Лайлас, иштта кхыбараша. ХIара денна йола задани 0,15 гектар йолча, 0,20 гектар а, кхы совгIа а хьажкIаштеи гидуаргаштеи оасар ду цар. Денна оасара аравоалаш а, дика балхаш деш а 130 гаргга саг ва отделене.

Х. ХАМЗАТОВ.

ГIишлошъерий совгIаташ

Машин-наькъа Грозненски строительно - монтажни контора № 131 йолча поезда коллективо укх гарггарча хана йисте а яьккха 9 объект дIаеннай. Царех да болхлошта баха даь Гончарни улицах 8 квартира йолеи Черноречье бодача наькъа йисте 16 квартира йолеи цIенош, поликлиника, иштта кхыяраш.

СCКП ЦК июньски Пленума сийна социалистически яхье баьннача тIишлошъераша укх деношка яь а яьккха эксплуатаце дIаяла кийчъяьй Слепцовске машин-наькъа вокзали болхлошта 16 квартира йола цхьаькха а цIеноши.

Ер шу доладелча денз 170 эзар сома строительни материал кхояьй поезда коллективо. Цхьаккха бутт дIабахабац цо балха задани кхоачаш а, тIехкхоачаш а ца еш. Къаьстта дика болх барца белгалбаьнна, ерригача конторе а цIи хеза ба Эльгоканов Iумара бригадера штукатураши, Черезниковай комплексни бригадера штукатураши маляраши, Ахмадов кертте вола транспорта болхлойи.

А. ДОДОВ.

Агитатора блокнота 12-гIа номер араяьнкай

Кепа теха ара а хийца подписчикашта дIакхухьийташ я СCКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» 12-гIа йола номер.

«Беседашта йола материалаш» яхача рубрика кIал блокнота тIа кепа техай «ДукхагIа пайда эца капиталовложенех» яха Нохч-ГIалгIай совнархоза председатела нов. Евсеенко статья.

Номер тIа кепа техай «Ханнахьа а ца дойташ а чуэцаргда вай ялат, ханал хьалха кхоачашъергья вай ялат дIададалара план!»аьнна корта а болаш Наурски районерча механизаторашеи колхозникашеи, совхозий болхлошеи, специалисташеи, юрта боахама берригача болхлошеи республика юрта боахама берригача къахьегамхошка даь кхайкарал.

Блокнота тIа ба «Ялат ца дойтар — из дукхагIа чуэцара торо я» яхаш агронома М. Ковальске хьехамаш.

Агитационни балха опыт ювцача раздела тIа колхозийи совхозийи агитколлективай кулгалхой республикански семинарах йола материалаш а, «Грознен агитколлективаша шоай болх тоабу» яха СCКП Грозненски горкома секретара В. Симарзина статья а я.

Дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта хетаяь я «Иштта да Къулбехьарча Кореян къахьегамхой вахар а, цар къовсам а аьнна корта а болаш Ким-Се-Де статья.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Книжкай тархе тIа

Укх деношка Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен книжни издательствос кепа а теха арахийцад Хаматханов Джабраила оттадаь кхийнарий школашта дола дешара книжка.

Дешарий кхетам лакхбергболаш йола дика произведенеш я Хаматхановс цу книжка юкъе яхийтараш. Книжка тIа вайнаьха писателашеи поэташеи гIалгIай меттала яьха эрсий дикагIа болча писателий произведенеш а я.

Книжка хьалхарча оагIо тIа я Озиев Салмана «Машара илли» яха стихотворени. ДIахо книжка оттадаьчо «Дешар» яхача статья тIа дувц дешар чIоагIа лоархIам болаш долга а, цо наха хьаькъал лулга а. Иштта дешархошта чIоагIа пайдана я Озиев Салмана язъяь «ХIанз хьаькъал боадонал котдоалаш доагIа» яха стихотворени а. Къаьстта кхалсаг дийша хилча шийн халкъа, мехка цох беркат доалаш хилар а хьахьокх книжка. Хьалха леладаьча тахан вайна юкъе хила йиш йоацача гIулакхий сурт хьахьокх Мальсагов Зоврбика «Пхьа» яхача пьесо.

Иштта книжка тIа я гIалгIайи, нохчийи мича баьхаб, вайнаьха мотт малагIча мeтташта тара ба хойташ йола материалаш а. Мальсагов Оарцхос язъьяча «Долакха-Юрта йоаккхаш хинна тIом» яхача статья тIа дешараштa бовзаргба вай даьша а, боккхагIчар а советски Iаьдал доаккхаш шоай синош дехка майра баь тIом.

«Майра летчик», «Кхералуш воаца пулеметчик» яхача статьяш тIа бувц вай Даьхе фашистех лораеш байна турпалаш.

Дукха я книжка тIа дешараштa пайдана, царна хьаькъал луш а еша атта а йола материалаш.

Цул совгIа издательствос арахийцад «ДоттагIал» яха гIалгIай писателий альманах.

Т. АРЧАКОВ.

Грозне хинна „Поэзе ди“

МоллагIча дийнахь санна боацаш кхыча тайпара бар дахача кIирандийнахь Нохч-ГIалгIай книготорга № 1 йолча книжкаш дохкача тика болх. «Поэзе ди» хул, аьнна массехк ди хьалха хеза дукха нах гулбелар тика чу цу дийнахь. Нохчийи гIалгIайи литература произведенеш дикагIа гургйолаш кийчо яьяр тика болхлоша. Тика чу шоай произведенеш йохкаш бар поэташ Дж. Яндиев, Н. Музаев, Хь. Муталиев, А. Ведзижев, Х. Эдилов, иштта кхыбараш.

Дукха нах ба прилавка хьалхашка. Укхаза ба болхлой, студенташ, дешархой. Книжкаш бе а доахкаш аравоагIа ши зIамига саг. Уж ба «Чечингстрой» треста болхлой Магомадов Нурхьажеи Исаев Майкуллеи. Ший дег тIара ловца а баьккха, кулг а лоацаш книжка лу Дж. Яндиевс цхьан зIамигача сага. Цунна баркал а аьнна, юстар а ваьнна поэта шийна деннача книжка тIа яздаь автограф деш зIамигача саго. Из ва М. В. Ломоносова цIерахча Московски Паччахьалкхен Института студент Чахкиев Башир.

Тика чу воагIа лохача дегIара кадай саг. Книготорга директора нов. Хомяковс нохчийи гIалгIайи поэташ бовзийт цунна. Пенсионера Федор Алексеевич Палкина дукха деза нохч-гIалгIай литература. Массехк поэта автограф а яздаь «Нохч-ГIалгIайчен поэзи» а, Дж. Яндиева «Лоаман илли» а яха книжкаш эц цо. Царел хьалхагIа эрсий меттала даьха арахийцараш дерригаш долаш да сога, йоах Федор Алексеевича.

Иштта автографаш тIаяздаь книжкаш бе а доахкаш юстара бувл тайпарча къамех бола боккхий а, кагий а нах.

Дукха нах тIагулбелар Дж. Яндиевс гIалгIай а, эрсий а меттала ший стихаш ешача хана. Шоай стихаш йийшар Н. Музаевс, Х. Эдиловс, А. Хамхоевс.

Цул тIехьагIа кхы а дукхагIа нах бар прилавка хьалхашка. Автографаш язде кхоабацара поэташ.

Цу дийнахь художественни литература отдело, моллагIча выходной дийнахь дохкарел кхозза дукхагIа книжкаш дехкад. Духхьал нохчийи гIалгIайи поэташа шоай автографаш тIа а яздеш 1000 сома книжкаш дехкар. Къаьстта дукха ийдир «Нохч-ГIалгIайчен поэзи», Дж. Яндиева «Лоаман илли», «Наьна лоамаш» Н. Музаева «Вайнахах дувцар» яха поэма. Дехка даьлар юхедиса хинна Хь. Муталиева «Бирса ди» яха стихай сборник, иштта кхыдараш а.

Нохчийи гIалгIайи литература дукха дезаш хилар хьахьекхар цу дийнахь тика тIа баьхкача дешараша.

— Ер Грозне тахан эггара хьалха хинна гIулакх да, — аьлар книготорга директора нов. Хомяковс.—ХIаьта а чIоагIа дика чакхдаьлар. ДIахо йодача хана кхы а дикагIа, дешараша дукхагIа дакъа лоацаш хургда.

Бакъахьа дар Грозне а, районашка а «Поэзе денош» каст-каста хилча.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) поэташ. Х. Эдилов, Н. Музаев, Дж. Яндиев шоай книжкаш дохкаш боахк.

А. ГАНТЕМИРОВ.
И. ПЛИЕВА сурт.

„Терек“ яхача командо шоллагIа моттиг яьккхай

Грознерча Орджоникидзе цIерахча стадионе футболах лайзар «Тереки» (Грозный) «Спартаки» (Нальчик).

«Терек» котъяьлар счет 2 : 1 а йолаш. Из дар къулбехьарча 3-ча зонерча «Б» класса команда 1-ча кругах тIеххьара ловзар. Шоай зонерча 13 команданна юкъе 2-гIа моттиг яьккхар «Терек» яхача командацарча футболисташа.

ДIадахача шераща нийсдича дукха а дикагIа ловз укх шера Грознера футболисташ. Лакхъеннай цар техника, чIоагIденнад низаш.

ШоллагIча кругах кхы а дикагIа ловзаргболаш лакхъе еза футболисташа шоай говзал.

М. ЭЛЬМУРЗИЕВ.

Радиопередачай программа

25-ча июне: 7.20 — «КIаж ухача йIовхарех» беседа (эрсий меттала); 7.35 — хоамаши, программеи; 7.45— Советски Союзера а доазол дехьара а хоамаш (нохчий меттала); 8.45 — «Сердало» газета обзор; 9.00 — РадиоладувгIархой программах концерт; 17.00—«РадиочугIолла культура университет»; (эрсий меттала); 17.20 — «Оаха салеIар Крыме» пионераштеи школьникаштеи передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Нохчийи гIалгIайи ашараш; 18.00 — «Веденски района ворхI шера план» передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Республика столице гIишлош еча» передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

26-ча июне: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.45 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (гIалгIай меттала); 9.00 — «Вай лоалахой музыка» концерт; 17.00 — «СССР-а халкъий спартакиадага кийчлуш» передача (эрсий меттала); 17.20 — «Сага эздел» беседа (гIалгIай меттала); 17.35 — «Музыкальни моаршала» концерт; 18.00 — Пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Рязанцашкара масала эцаш» передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

27-ча июне: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Информацеши, хоамаши; 7.45 — «Лакхара хьийкъа баьца дaараш хьалкхедергда оаха тхой школа участке». (нохчий меттала); 8.45 — «Юртбоахама болхлошта передача» (гIалгIай меттала); 9.00 — «Айдамирова Маремеи Дацагов Салманеи иллеш оал» концерт; 17.00 — «Iилмеи техникеи дегIаяр» беседа (эрсий меттала); 17.20 — «Советски кагирхой Ди» передача (гIалгIай меттала); 17.35 — «Халхара ашарий концерт»; 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.25 — Художественни самодеятельноста концерт; 18.40 — Сатирически журнал № 2 (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Къар ца лур».**
Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Къар ца лур».**
Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 4.30, 6.30, 8.30.
ЗIамига зал № 2 — **«Уж вIаши бовзаш бар».**
Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Уж вIаши бовзаш бар».**
Долалу: 9.15, 11.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре.

Iан зал. **«В твоих руках жизнь».**
Долалу: 9, 2.25, 9.50. «Къар цар лур»:
Долалу 10.40, 4.05, 8.15.
Шеран экран дола фильм **«Кхаьла Iуйре».**
Долалу 12.20, 6.10.
Ахкан зал. **«Ваня».**
Долалу: 8.10, 10.

Мишта вах ирански ахархо

ТIехьабиса аграрни мохк болаш хьайоагIа хIанз а Иран. Дуккха а дукхагIа бола нах (80 процент гаргга) юрташка бах цу мехка. Бакъда, дукхагIа бола ахархой лаьтта доацаш ба. Бокъонца даьча хоамаша яхачох, оахаш дола лаьтташ укх тайпара дийкъа да Иране: хьал долашагIа болча помещикий кара да 34 процент лаьтта, юкъера хьал долаши кIезигагIа хьал долаши болча помещикашка — 22 процент да; пачхахьагеи пачхахьалкхенгеи да 27 процент лаьтта, хIаьта берригача ахархошкара дар деррига а 17 процент лаьтта мара дац. Цу хоамаша яхачох, 60 процент бола ахархой вIалла лаьтта доацаш ба, 23 процент болча ахархошта кхоача лаьтта цхьан гектарал кIезигагIа да, 10 процент болчарна кхоачар — 1 гектарагара 3 гектарага кхаччалца. Мадарра аьлча, 93 процент хиллал бола ирански ахархой вIалла лаьтташ доацаш е кагий лаьттан чIегилгаш мара йоацаш ба.

1953 шера даьча лоархIамех хов из. Цу хана денз паччахьалкхени ахархойн лаьтташ хьа а лувцаш, хьал долашагIа болча помещикий лаьтташ шерденнад Иране.

Къаьнача хьисапе лелабу юрта боахам Иране, лаьтта во тоаду. Помещикаша шоаш лелабац боахам. Шоай лаьтташ юкъа леладе дIател цар лаьтташ доацаш а кIезига лаьтташ долаш а болча ахархошка. Геттара кIезига да ахархошта тIадоагIа пайдаш. Царга торо яц лаьтта тоаде а кхыметтел шоай дезал кхаба а. Ахархой дешар ховш бац, Iалальмате къе а дыно деча харц хьехамех тешаш а бах. Цу хьакъехьа язду кхыметтел ирански газеташа а.

ХIанз Иранерча юрташкарча хьалах лаьца дукха бакъ хIамаш дувц Казема Зарнегара ше яздаьча «Тха городийи юртийи кхел» яхача, дукха ха йоаццаш кепа теха Иране араяьннача книжка тIа.

«Кейхан» яхача ирански газета корреспондент волча Казема Зарнегара ший книжка яздаьд дуккха мехка гIолла лелаш шийна бIаргадайнача хIамаех. ДIа мел кхаьчача цунна гуш хиннад шоаш бокъо йоацача хьал тIа хиларах ахархой раьза боацилга, хIаьта Ирана лаьтташ цара боахам тIехьабиса хилара, ахархой воча хьал тIа хилара, уж тIехь-тIехьа дукхагIа раьза боацаш хилара бахьан — цига хIанз а феодальни системах лаьттанна доал деш хиларах доаллилга а хайнад цунна. Лоацца аьлча, укх тайпара да вай дувцача Казема Зарнегара книжка тIа Иранерча юрташкарча хIанзарча хьалах дувцар.

* * *

«Са доахка хIамаш тохкаш йолча Кареджски юртбоахама института зале (Тегерана къилбаседа оагIонгахьа 45 километр — **А. К.**) биъ са болча кизга витрина чу ухкача кизгашта тIехьашка доалл цхьан ирански юрта сурт. Экспонаташа хьахьокх къаьнача оатхалашца лаьтта йийхьдеш а, хьаьндеш а, фу дIатоссаш а, хий дуллаш а воалла ахархо. Шоана гу дIайийнача хIамашта зулам деш йолча са доахкача хIамаша ялаташ хIалакдеш. Цу тайппара гу шоана, бIеха хий малар бахьан долаш цамогаш а хинна, кIалдиса бер. Лор ца хиларах хьежа сесаг йолча а кхувлаш «дарба» дайт цунна.

Из да ирански юрташкарча вахара сурт. Тха юрташка сеца хиш латтача бIехача Iамашкара хул хорши кхы лазараши. Йост тIатесача ахархой цIеношка нахаца цхьана дах хьайбаш а. Хьаж йоагIача нувхех хьалйиза готтига, бIеха улицилгаш я бераш ловзаш йола моттигаш. Сигалара фо бIехду кхалажах ухача кIуро. Хоза, дика цIенош а дагIаш йола сомий беш а го мег шоана юрта. Цхьабакъда, из помещика оттаваьча староста е управляюще да.

ДукхагIча хьале шин даькъа бекъалу Ирана юрташка баха нах. Хьалхарча даькъаца ба шоай доалахьа цхьаккха хIама доацаш, низ боацаш бола дукха а дукхагIа бола къе нах. ДукхалгIа диллача кIеззига мара доаца вож дакъа—доал кара долаш да. Цу шин даькъаца бараш мара кхы тайпа нах болаш бац. Ишта хьал да 50—60 эзар йолча ирански юрташка. Тешалаш, дукха юрташ я тха хIанз а, коартолий чам ца ховш. ХIанз мара баьца даараш дIаде ца доладеш нах ба лаьттанца болх беш.

ХIаьта а цу юрташка бахача нахах латт тха обществон берригa низ. Цхьабакъда, цу обществера дукхагIа бола нах къе а низ боацаш а хилча, чIоагIа а унахцIена а лархIа йиш йий из общество (ер мохк а)?

XIX-гIча бIаьшерехь а тIеххьара тIом болабалале хьалхагIа а Лондоно шийна карарча колонешта лелаяь политика я Тегерано хIанз юрташтеи шахрестанаштеи (уездашта) лелаер. Тегерано дIакара дерзадаьд мехка мел дола рузкъа, Iоадаьд из мехкдаьттах доахача пайдаех, юрташкареи шахрестанашкареи доахача пайдаех, хIаьта ахчан низ чIоагIа хилар бахьан долаш политически доал а Iаьдал а чIоагIагIа доалладу бе.

Цу ахчах дукхагIа дола давза Тегеране дIадодаш латт. Мазендеранеи Гилянеи мел бола нах а вокх провинцешкарча нахах 85 процент а ченга лазараш долаш боллашехьа а, 16 процент гаргга ремесленникаши бойнешкара болхлойи цIока тIеи венерически лазараш долаш ба. 60 процент гаргга дола юрташкара керда Iодаь бераш унахцIено ца хилар бахьан долаш цамогаш а хулаш, дов.

ХIанз цу гIулакхех кхета а кхийтта эгIаз баха ба тха ахархой. Дехар деш а сатувсаш а дола хIамаш кхоачаш ца хулаш дисачул тIехьагIа, нах раьза боацаш хилар кхераме долга ха деза. Фу хIамаш да шахрестанашкарчеи юрташкарчеи халкъо дIадехараш а цо сатувсараш а? Культурно-просветительни учрежденеш яц царна. Кхыметтел Гонбет Кабус яхача районе уллача юрта староста волча Сарели Сафале а аьлар сога: «Бе доаллача кaьхата, дика дий а во дий а ца ховш, кулг яздеш вола се санна, кaьхат ца ховш сай вoI хилар дезац сона».

Юрташкарча наха мелар бIеха хий да, цIена хий эш тха юрташта. Ахархошта эшаш я дика кийчъяь банеш, наькъаш, царна эш химически удобренеш, дIадийнача ялаташта а бешамашта а зулам деш йолча са доахкача хIамашта духьала къовсам лоаттабара эшаш йола молхаш.

Бакъда, берригa ахархой дийша йистебаьха-м варгвац. ХIаьта а, нагахьа санна хIара юрта цхьацца дийша саг валаре а хувцамаш хургхилара белгало яр. Мишта латт из гIулакх тхогахьа? Юрташка хозза цIи хеза а Тегеране доккха гIулакх кара долаш а волча Варамина яхача помещико юрташ тоаеш балхаш дайташ йолча управлене инспекторга аьлар: «Сона дезац юрташ тоаелга, хIаьта сай юрта а даьхка, шуга цигара порядкаш хувцийтарг а яц. ХIанз са ахархой бIаргаши, лергаши, багеи дIакъайла ба, цхьабакъда, оаш тувла а баь, аьннар дергдоацача боахаргба уж».

Кхы цхьаькха а хезар сона Фарсерча цхьан юртара. ДIаяха ха дика а могаеш хIанзара ха во а могаеш, цхьан къаьнача ахархочо дийцар сона: «Ва, везан даьла! Хьалха берригаш а дай бар, хIаьта хIанз сагIадехарг ва массава а. Кхыметтел тха староста а дац цхьаккха хIама».

Тха юртийи городийи кхоане помещикаштеи ахархоштеи юкъерча гIулакхашка хьежжа хургья. ХIанз укх сахьате нийсхо а цхьа система а йолаш бац ахархоша хьегаш долча къих луш бола мах а помещикаштеи ахархоштеи юкъе хьахинна ялат дIанийсдар а. Наггахьа йолча районе мара декъац ялат помещикаштеи ахархоштеи нийсса юккъе гIолла. ХIаьта, Керман санна йолча вокх районашка, кхоалагIча даькъал совгIа кхачац ахархошка ялат. Цул совнагIа, ялаташ чуийца даьннaчул тIехьагIа мах боацаш помещика лаьтташи сомий бешамаши тоаеш балхаш де а шийна тIадехка кхы балхаш де а дезаш ва ахархо. Ахархочун вахар помещикеи цун управляющеи кара да.

Нийсхо йоацаш ялаташ декъаш хиларо вай ахархоех лаьш баь ца Iеш, лаьтташ керда дахара а тоадара а новкъарле ю. Из бахьан долаш, кхо тонн боамбии 60 тонн шекар доаккха свеклаши лургйолаш долча лаьтташа, ялх бIаь килограммал совнагIа боамбии 1 тоннал совгIа шекар доаккха свеклаши лац.

Вайна хIанз дика хов Иранера производство эсала хилар. Тха общество къе хилар фуд аьлча, болх беш вар цхьа саг мара а воацаш, хIама юаш вар итт саг хилари, бIаь саго болх а беш, цхьан саго цар мел хьийга къа ший доалахьа дерзадеш хилари да.

ХIанз долча хьал тIа ахархочoа шера тIабоагIа пайда 800 тумал совгIа бац, вешта аьлча дийнахьа 22 риал (цхьа тума 10 риал да. — **А. К.**)*). Мишта боахалургба ахархои цун дезали 22 риалах? ТIехьарча хана ахархочoа бокъонца тIабоагIаш бола пайда кхыметтел 800 тумал а кIезигбеннаб, хIана аьлча декхараша кIалвитав ахархо. ХIара шу чакхдоаллаш йоалах ахча телаш болча нахагара 400 тумал чухьнахьа доацаш юхалург ахча даккха дезаш хул ахархо. Из бахьан долаш шоай юрташ юта а юташ, городашка дIаух ахархой».

* * *

Ишта дар Казем Зарнегара бIаргадайна ирански ахархой вахар. Лаьтта юкъа дIадувш леладечул лаьттан тIара йоал а телаш леладича ахархошта гIойленагIа хургхилар лоархI авторо. Аграрни реформа елга дага а дац цунна.

ТIа-тIа совдоалаш латта ахархой раьза ца хилар дужадар духьа, ахархой хьал тоадара шоаш цхьа хIама леладу моттийта гIерт Иранера доал ду гIозараш. Цудухьа 1951 шера январь бетта пачхахьа лаьтташ дохкара хьакъехьа декрет арадаьккхар Ирана шаха. Из хIама моттийта даьлга ховргда 5,5 миллион гектар долча шаха лаьттаех дохка аьнна декрето хьакъоастадаьр дерригa а 174.230 гектар мара ца хиларах.

Шеко йолаш дац хIанз, шаха пурамах Иране доал деш американцаш болча а мохк милитаристски наькъа тIа боалаш латтача а хана, Иранерча ахархочун вахар кхы а халагIа хургхилар.

А. КОСТРОВ.

*) ХIанз Иране 1 килограмм дуллах 50—70 риал доаккх, 1 килограмм шекарах 25—30 риал, 1 килограмм даьттах 70—90 риал, иштта кхы дIахо а.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; корректорске 2-30-91; партийни вахарен экономикани отделий — 2-25-72.

СФ01076.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 3747.